

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

« CONSIDERATION » EN OORZAAK — Een vergelijking tussen het Engels en het Belgisch recht

Er zijn weinig teksten in het Burgerlijk Wetboek waarover de opvatting van auteurs en jurisprudentie meer uiteenlopend en verschillend is geweest dan de artikelen 1108, 1131-1133, die betrekking hebben op de oorzaak van de contractuele verbintenis.

De voorstelling als zouden er slechts causalisten en anti-causalisten zijn is simplistisch. Binnen de grenzen van iedere strekking zijn de nuances en interpretaties zeer divers.

Anderzijds bestaat ook in het Engels recht de druk besproken en beschreven « consideration »-leer, die op het eerste zicht veel gemeenschappelijke kenmerken vertoont met de continentale oorzaak-theorie.

Beide theorieën wijzen in feite op een verschillende opvatting van de contractuele verbintenis, die ongetwijfeld ook in het algemeen typisch en kenmerkend is voor beide systemen. Het continentaal recht gevormd onder invloed van de Code Napoleon, en het Engels recht bekijken het probleem elk vanuit een andere gezichtshoek die typisch mag genoemd worden en dit is er de aanleiding toe geweest om dit, misschien wat uitgesproken, onderwerp te nemen als voorwerp van een vergelijkende studie.

Bij de behandeling van het onderwerp volgen we een klassieke rechtsvergelijkende methode. In een eerste deel bespreken we het begrip oorzaak zoals dit in de Code Napoleon werd vastgelegd en nadien geïnterpreteerd, in een tweede deel behandelen we de « consideration »-leer en tenslotte pogen we een vergelijking van beide systemen op te bouwen.

1. Het begrip oorzaak in het Burgerlijk Wetboek

In beginsel was in het Romeins recht de « stipulatio » — het uitspreken van woorden in een bepaalde vorm — voldoende om een verbintenis doen tot stand te komen.

Onder invloed van het Canoniek recht, dat sterk de bindende waarde van het gegeven woord benadrukte en aldus aan de vormeloze toestemming al haar kracht wilde schenken, ontstond stilaan de regel dat het ernstige van zulke toestemming diende gewaarborgd doordat elke verbintenis haar oorzaak moest hebben.

Domat heeft in zijn *Lois Civiles* (1) van het begrip oorzaak een algemeen, essentieel en objectief element gemaakt in elke contractuele verbintenis. Hij maakt

een onderscheid tussen de contracten waar beide partijen iets doen of geven en die waar slechts één partij iets presteert. In de eerste hypothese is het zo dat « l'engagement de l'un est le fondement, la cause de celui de l'autre » en in het tweede geval is de oorzaak te zoeken in « quelque motif raisonnable et juste » waarvan hij als voorbeeld geeft « un service rendu... ou le seul plaisir de faire du bien ».

In zijn « *Traité des obligations* » (2) herneemt Pothier hetzelfde onderscheid onder de woorden « *contrats intéressés* » en « *contrats de bienfaisance* ». De oorzaak van deze laatste vindt hij in de algemene en abstracte « *intention libérale* ».

In 1804 neemt het Burgerlijk Wetboek de leer van Domat en Pothier over, maar terwijl voornoemde auteurs de oorzaak eerder als een objectief bestanddeel van het contract aanzien is bij de samenstellers van het wetboek (3) reeds een strekking aanwezig om aan het begrip oorzaak ook een subjectieve betekenis, in de zin van het nagestreefde doel, toe te kennen. In grote trekken kan dan de klassieke oorzaak-leer als volgt worden voorgesteld. De oorzaak van een verbintenis in een wederkerig contract is de verbintenis van de tegenpartij, in een reëel contract de afgifte van het voorwerp en bij een schenking de « *animus donandi* » die de schenker bezielt.

Reeds in 1826 verschijnt een artikel van de hand van Professor Ernst : « *La cause est-elle une condition essentielle pour la validité des conventions* » (4). Het antwoord op die vraag wordt negatief beantwoord. Deze anti-causalistische strekking vindt dan o.m. haar aanhangers bij Huc, Baudry-Lacantinerie, Planiol, Cornil en vooral Dabin. Bij deze laatste auteur staan we even stil omdat hij zeer systematisch de klassieke oorzaak-leer ontleedt en weerlegt (5). Volgens Dabin wordt de term oorzaak in het Burgerlijk Wetboek in twee verschillende betekenissen gebruikt. In de eerste betekenis wordt het begrip gebruikt als de innerlijke rechtvaardiging, de tegenwaarde van de opgenomen verbintenis en die als een objectief element er noodzakelijk deel van uitmaakt. In deze zin, aldus Dabin, is het begrip oorzaak een overbodig en verwarring stichtend begrip. In een wederkerig contract kan de ene verbintenis niet de oorzaak zijn van de andere want door de toestemming van de partijen ontstaan

beide verbintenissen tegelijkertijd en afhankelijk van elkaar. De wederkerigheid en de afhankelijkheid van de verbintenissen in een wederkerig contract dient niet uitgelegd door het begrip oorzaak maar door de toestemming van beide partijen die wederkerige en afhankelijke verbintenissen hebben tot stand gebracht. In een reëel contract is de afgifte van de zaak niet de oorzaak van de verbintenis van de schuldenaar maar de voorwaarde voor het tot standkomen van het contract. Tenslotte, aldus steeds Dabin, is de « animus donandi » van de schenker geen oorzaak van de verbintenis die hij opneemt, daar dit geen tegenwaarde of rechtvaardiging is die uitgaat van de tegenpartij maar eenvoudig te vereenzelvigen is met de toestemming van de schenker.

Maar, gaat Dabin verder, naast die eerste betekenis van het begrip oorzaak als tegenwaarde, als rechtvaardiging, als objectief element van een verbintenis bestaat ook een andere zin waarin het woord oorzaak wordt gebruikt. Het is de betekenis van de drijfveer, het subjectieve motief, het doel dat nagestreefd wordt bij het aangaan van een overeenkomst. Het is in die zin dat het Burgerlijk Wetboek in artikel 1133 spreekt van « ongeoorloofde oorzaak » omdat ze door de wet verboden is of strijdig is met de goede zeden of openbare orde en in dat opzicht is artikel 1133 slechts een toepassing van artikel 6. Het is ook in die zin dat het begrip oorzaak vooral door de rechtspraak wordt gebruikt en toegepast. Hier gaat het echter, aldus steeds Dabin, niet om de oorzaak van een verbintenis zoals in de eerste eigenlijke objectieve betekenis maar om de oorzaak van het contract zelf, om het doel dat door de partijen wordt nagestreefd bij het tot standbrengen van hun overeenkomst.

In 1926 verschijnt het werk van Capitant « De la cause des obligations » (6). Gedeeltelijk gedreven door de bekommernis om aan de rechtspraak, die in Frankrijk een veelvuldig gebruik van het begrip oorzaak maakte, een vaste en rationele grondslag te geven en anderzijds met het inzicht eens en voorgoed een einde te maken aan de onzekerheid waarmee het was omgeven in de rechtsleer heeft Capitant in zijn boek dit begrip trachten te rationaliseren door het tot één basisidee te herleiden.

De grote trekken van zijn uiteenzetting zijn de volgende. Ieder persoon die erin toestemt een verbintenis op te nemen jegens een ander persoon is hiertoe gedreven door een doel dat hij zich vooropstelt en dit doel dient gescheiden van de eenvoudige toestemming. Dit doel nu is, in juridische terminologie omgezet, de oorzaak van zijn verbintenis. Dit doel of oorzaak is, naast de toestemming, de bekwaamheid en het voorwerp een essentieel en afzonderlijk element bij het totstandkomen van de contractuele verbintenis. Het doel of oorzaak, aldus Capitant, mag evenwel niet verward worden met het subjectieve motief of « mobile déterminant » dat in gegeven omstandigheden aanwezig is bij een persoon en verschilt van individu tot individu. Het noodzakelijk aanwezig zijn van een doel of oorzaak in een verbintenis heeft dan verschillende gevolgen: een verbintenis is slechts geldig in zover de schuldeiser niet alleen haar bestaan maar ook haar oorzaak kan bewijzen; elke verbintenis moet een geoorloofde oorzaak hebben; in een wederkerig contract, waar de uitvoering van de ene verbintenis de oorzaak is van de andere, kan een partij de uitvoering van de verbintenis van de tegenpartij slechts eisen in zover zij zelf niet in gebreke blijft en tenslotte, wanneer, als gevolg van een feit dat zich voordoet na het ontstaan van de verbintenis, een partij haar verbintenis niet meer kan naleven is ook de tegenpartij hiervan ontsla-

gen. Aldus speelt de oorzaak, volgens Capitant, niet alleen een rol bij het totstandkomen van een contract maar ook bij de uitvoering ervan. Wat is dan, in meer specifieke termen uitgedrukt, voor Capitant, de oorzaak van de opgenomen verbintenissen in de verschillende soorten van overeenkomsten? In een wederkerig contract is dit de wil om de uitvoering van de beloofde wederkerige verbintenis te bekomen. In een reëel contract is dit de bedoeling een dienst te bewijzen aan de tegenpartij. In andere eenzijdige overeenkomsten, zoals bijvoorbeeld een belofte een schuld te betalen, is de oorzaak verschillend naargelang de omstandigheden: de oorzaak kan een animus donandi zijn, de wil om een novatie tot stand te brengen, of om een natuurlijke verbintenis om te zetten in een burgerlijke. Tenslotte is de oorzaak van een schenking te vinden in een animus donandi van de schenker.

Aldus tracht Capitant de hele oorzaak-leer te steunen op één fundamenteel begrip: het nagestreefde doel van de persoon die de verbintenis heeft opgenomen en dit doel, dat kan bepaald worden in algemene termen, verschilt al naargelang het soort overeenkomst.

Deze poging van Capitant om een complex begrip te rationaliseren heeft in feite niet de verwachte uitslag bereikt. De oorzaak-leer heeft nieuwe voor- en tegenstanders gevonden en de discussie lijkt ver van uitgepraat.

Het blijft derhalve nog steeds moeilijk en gewaagd om een overzicht te geven van de huidige stand van zaken. Wat volgt lijkt wel, onder het nodige voorbehoud te beantwoorden aan de, heden ten dage, overheersende opinie.

We gaan uit van twee groepen rechtsregelen die standvastig door de rechtspraak toegepast en door de rechtsleer aanvaard worden.

Enerzijds weigert de rechtspraak zekere contracten als geldig te aanzien omdat ze steunen op een ongeoorloofde oorzaak zoals bijvoorbeeld de overeenkomsten over het uitbaten van ontchthuizen, over de verkoop van invloed, overeenkomsten van huwelijksmakelarij e.a. (7). In al die gevallen gaat de rechtspraak na wat de subjectieve drijfveer, de bedoeling van de partijen is geweest en kwalificeert die als een « ongeoorloofde oorzaak ».

Anderzijds doen rechtsleer en rechtspraak ook beroep op het begrip oorzaak bij de toepassing van artikel 1131 en voor het verklaren van de wederzijdse afhankelijkheid van wederkerige verbintenissen (8). Voor sommige auteurs (9) vindt deze wederzijdse afhankelijkheid ook buiten de sfeer van het tot standkomen van de verbintenissen haar toepassing. Zo wordt dan een logische en rationele verklaring gegeven van het mecanisme van de exceptio non adimpleti contractus waar een partij als verdediging in een eis tot uitvoering van haar verbintenis het niet-nakomen van de verbintenis van de tegenpartij kan inroepen; van artikel 1184 waardoor de teleurgestelde partij de ontbinding van de aangegane overeenkomst kan vragen en van de risicoleer die zegt dat wanneer een der partijen wegens overmacht haar verbintenis niet kan uitvoeren ook de andere partij vrijuit kan gaan.

In beide groepen rechtsregelen wordt het woord oorzaak gebruikt. Maar, aldus de meerderheid van de hedendaagse auteurs (10), telkens in een verschillende betekenis. In de tweede groep rechtsregelen duidt het begrip oorzaak vooral op de objectieve band die bestaat tussen de verbintenissen in een wederkerig contract, maar waar de ongeoorloofde oorzaak ingeroepen wordt om de nietigheid van een overeenkomst te rechtvaardigen krijgt dit begrip de betekenis van de subjectieve drijfveer die de partijen ertoe heeft aangespoord te handelen.

2. « Consideration » in het Engels verbintenissenrecht.

Een korte historische inleiding kan hier volstaan ⁽¹¹⁾. In het oud Engels recht was er slechts mogelijkheid om voor de rechtbank genoegdoening te bekomen zo men zijn vordering kon onderbrengen onder een bepaalde « writ ». Dit was een bevel van de koning gericht tot een persoon en hem aanmanend de gekrenkte rechtsorde te herstellen of rekenschap te geven van zijn gedrag voor de rechtbank. Het is niet vóór de 16e eeuw dat de « common law »-rechters een algemeen middel hadden gevonden om het niet-nakomen van een aangegane verbintenis te sanctioneren. Eigenaardig genoeg ligt het uitgangspunt van deze ontwikkeling bij de « writ of trespass » die mogelijk was wanneer de aanklager vanwege de betichte een nadeel had ondervonden in zijn persoon of goederen als gevolg van een gewelddaad vi et armis. Al spoedig kan de schadevergoeding ook worden bekomen zonder dat geweld werd gepleegd en men sprak dan van een « action on the case ». Eenmaal wanneer voor om het even welke schade een vordering bestond was de stap niet meer zeer groot om hieronder ook die schade te verstaan die voortvloeide uit het niet-nakomen van een opgenomen verbintenis. Aanvankelijk eiste de rechtspraak nog dat het nadeel zou voortvloeien uit een positieve wanprestatie (mifeasance) maar nadien werd ook het eenvoudig niet-uitvoeren van een verbintenis als een voldoende grond aanzien. Deze vordering, steunend op het gegeven woord « assumpsit super se », werd bekend onder de naam « assumpsit ».

Met het aanvaarden van deze vordering als gemeenrechtelijk middel om het niet-nakomen van een contractuele verbintenis te verhelpen rees het probleem of om het even welke belofte en verbintenis als bindend moest worden aanzien. Het antwoord van de rechtspraak was negatief en rond het midden van de 16e eeuw was de opvatting van de common law rechters voorgoed gevestigd in de zin dat een verbintenis alleen geldig en bindend was indien er een tegenprestatie aanwezig was. Deze idee werd uitgedrukt in de regel dat geen verbintenis als bindend kon worden aanzien zonder « valuable consideration ».

Rond het midden van de 18e eeuw deed Lord Mansfield, dan Chief Justice van de Queen's Bench, een poging om de « consideration »-vereiste, als essentieel element van een contract terzijde te laten en hierin alleen één van de mogelijke bewijzen te zien van de bedoeling van de partijen een bindende verbintenis aan te gaan ⁽¹²⁾. De ware betekenis van het « consideration »-element, als intern en karakteristiek bestanddeel van een contractuele verbintenis, werd echter hersteld in het Rann v. Hughes case en zo is het ook nog in het huidige positief recht.

Tot zover een ruwe schets van het ontstaan en de evolutie van de « consideration »-leer in het Engels recht. Wat is nu de inhoud van dit begrip? Aanvankelijk bleef het antwoord op deze vraag zeer vaag en « consideration » werd omschreven als een soort tegenprestatie voor de aangegane verbintenis. Lord Mansfield, die er niet in geslaagd was het « consideration »-element uit het contractenrecht te doen verdwijnen, trachtte langs een omweg dit element aan te tasten en beweerde in Hawkes v. Saunders ⁽¹³⁾ dat een morele plicht een voldoende « consideration » was voor een belofte een legaat uit te betalen. Deze opvatting tastte de bestaansreden zelf van de « consideration » aan. Het eenvoudig aangaan van een verbintenis schiep immers reeds die morele plicht zijn woord gestand te zijn en elke vraag naar « consideration », als afzonderlijk element van een opgenomen verbintenis, verloor haar betekenis en nut. Het was niet voor 1840 dat

Lord Denman, in het toonaangevend geval Eastwood v. Kenyan ⁽¹⁴⁾, uitdrukkelijk en voorgoed de opvatting van Lord Mansfield verwierp. Enkele jaren nadien werd het begrip verder gepreciseerd en werd beslist dat de subjectieve drijfveer, die iemand ertoe aanzet een verbintenis aan te gaan niet mocht verward worden met « consideration ». Negatief gezien is « consideration » dus noch de subjectieve drijfveer die iemand aanzet een verbintenis aan te gaan, noch de morele plicht die erin bestaat zijn woord gestand te zijn. Waarin bestaat dan het positief aspect van voornoemd begrip? Aanvankelijk zeer vaag gehouden, wordt het in de loop van de 19e eeuw stilaan omschreven in een klassieke formule als zijnde « het voordeel van de partij heeft bij het aangaan van een verbintenis of het nadeel dat de tegenpartij erdoor ondervindt ». Deze terminologie van « benefit » en « detriment » leek meer op haar plaats in de « law of torts » dan in het contractenrecht. De moderne theorie ⁽¹⁵⁾ verkiest dan ook de « consideration » te zien in een geven en nemen transactie en bepaalt het begrip als de prijs die de ene partij moet betalen omdat de andere partij zich heeft verbonden tegenover haar, « consideration » is aldus « the price of the promise ». Die prijs kan bestaan in het uitvoeren van een prestatie of in de belofte iets te zullen presteren. De grondgedachte is dus steeds dat geen contractuele verbintenis geldig is zonder dat men er iets voor betaald heeft. Het aangaan van een contractuele verbintenis « animus donandi » heeft in het Engels recht geen rechtskracht op zichzelf juist omdat de begunstigde er geen prijs voor betaald heeft. De overeenkomst in het Engels recht is een overeenkomst van zakenlui en « consideration » is, naar de woorden van Fifoot « nothing more or less than the sign and the symbol of a bargain ».

Rond dit begrip heeft de Engelse rechtspraak dan gaandeweg de voorwaarden uitgewerkt waaraan een « valuable consideration » moet beantwoorden. Die voorwaarden kunnen, grof genomen, uitgedrukt worden in drie rechtsregelen.

a) « Consideration » moet de prijs zijn van de aangegane verbintenis in één en dezelfde overkomst.

Een concreet voorbeeld kan ons helpen de betekenis van die abstracte rechtregel te begrijpen. In een klassiek geval luidde de overeenkomst als volgt: uit reden (« in consideration ») dat A een paard heeft gekocht van B voor een bepaalde prijs belooft B ervoor in te staan dat het paard gezond is en zonder gebreken. Het paard had niet die hoedanigheden en A daagde B voor de rechtbank. A werd evenwel afgewezen omdat de door B aangegane verbintenis geen « consideration » had. A had geen tegenwaarde gegeven voor de bijkomende belofte van B. Het feit dat A voor het paard een prijs had betaald was irrelevant aangezien de koop van het paard ten tijde van het aangaan van de bijkomende belofte door B een voldongen feit was en niet meer kon gelden als « consideration » voor B's secundaire belofte. In technische termen uitgedrukt was hier alleen een « past consideration » aanwezig en dit stond gelijk met afwezigheid van « consideration ». De toepassing van het criterium « past consideration » is in de praktijk niet altijd gemakkelijk geweest en heeft aanleiding gegeven tot bijzondere moeilijkheden in die gevallen waar iemand diensten bewees aan een ander maar die andere slechts nadien een vergoeding beloofde voor de prestatie.

b) « Consideration » moet uitgaan van de partij tegenover wie een verbintenis werd opgenomen.

Deze tweede regel vergt geen bijzondere uitleg.

Indien men inderdaad het principe huldigt dat geen belofte bindend is zonder dat hiervoor een prijs werd betaald is het billijk dat alleen hij die de prijs betaalde, of m.a.w. hij van wie de «consideration» uitging, van de rechtbank het nakomen van de verbintenis kan eisen.

c) «Consideration» moet voldoende («sufficient») zijn maar hoeft niet gelijkwaardig («adequate») te zijn.

Deze laatste regel is in feite tweeledig. «Consideration» moet op de eerste plaats voldoende zijn. Hiermede wordt bedoeld dat niet elke prestatie of tegenbelofte voldoende is om een overeenkomst bindend te maken. Het is niet zeer gemakkelijk om in een paar woorden te zeggen wat de rechtspraak verstaat onder «sufficient consideration». Grof gezien is het wel juist te beweren dat een prestatie of een belofte iets te presteren geen voldoende «consideration» zijn wanneer deze reeds opgelegd is aan de partij om andere redenen dan de actueel opgenomen verbintenis door de tegenpartij. Dit komt erop neer te zeggen dat er in zulk geval geen prijs is voor de opgenomen verbintenis door de tegenpartij daar in feite de partij van wie de «consideration» uitgaat reeds die prijs moest betalen om een andere reden. Zo bijvoorbeeld een politie-agent, die een overeenkomst sluit met een particulier en belooft diens persoon en goederen te zullen beschermen mits betaling van een som geld, kan nooit deze som opeisen daar hij geen «sufficient consideration» voor de verbintenis, door de particulier aangegaan, heeft gegeven. Zijn belofte van bescherming is de agent reeds verschuldigd aan die particulier op grond van zijn beroepspllicht. Hetzelfde kan gezegd worden wanneer iemand reeds gebonden is door een vroeger contract. In dit verband heeft de Engelse rechtspraak grote moeilijkheden ondervonden om een nieuwe overeenkomst, tussen een vroegere schuldeiser en schuldenaar en waarbij de schuldeiser genoeg neemt met een gedeeltelijke betaling, als bindend te beschouwen aangezien de schuldenaar in de nieuwe overeenkomst schijnbaar geen «consideration» kan aantonen daar hij in elk geval de integrale som reeds vroeger diende te betalen (16).

Ofschoon de rechtspraak aldus de nadruk gelegd heeft op de vereiste van een «sufficient consideration» heeft ze zich nooit willen inlaten met het afwegen van beide prestaties: een «consideration» dient niet adequate te zijn. De partijen worden geacht zelf in staat te zijn hun eigen belangen doelmatig te beschermen en te vrijwaren. Deze houding van de rechtspraak kan aanleiding geven tot zonderlinge gevolgen. Zo bijvoorbeeld indien A belooft aan B zijn Rolls-Royce over te maken voor niets, bestaat er geen «consideration» in hoofde van B en is er bijgevolg geen bindend contract tussen A en B. Wanneer echter B één shilling neertelt is er wel «sufficient consideration» aanwezig en is de verbintenis door A aangegaan uitvoerbaar. Dergelijke extreme en hypothetische gevallen hebben dan ook sommige auteurs (17) ertoe doen besluiten dat de «consideration»-leer geen eigenlijk nut meer had. Er dient hier evenwel gewezen op het uitzonderlijk karakter van dergelijke gevallen en op het redelijke van de principes die aan de basis liggen: geen belofte is bindend zonder dat er een prijs voor betaald werd en de partijen worden aanzien als bekwaam hun eigen persoonlijke belangen te verdedigen. Tot zover dan de uiteenzetting van de Engelse «consideration»-leer. Noodzakelijk diende de behandeling ervan beperkt te worden tot een grove schets maar toch zijn hiermede de basiselementen gelegd voor een vruchtbare verge-

lijking van de Engelse «consideration»-theorie en de Belgisch-Franse oorzaak-leer.

3. Conclusie.

Een eerste beschouwing die zich opdringt is deze. De «consideration»-leer is iets helemaal anders, is gescheiden van die andere reeks rechtsregelen die een contract nietig verklaren omdat het in strijd is met een wet of indruist tegen de «public policy». «Consideration», op zichzelf een objectief element in de overeenkomst, wordt niet in overweging genomen bij het beoordelen van de ongeoorlooftheid van de bedoeling der partijen. Evenmin is «consideration» te vereenzelvigen met een ongeoorloofd voorwerp. «Consideration» is, evenals de oorzaak in de abstracte betekenis van het woord, een correlatief begrip. Deze opvatting in het Engels recht lijkt de moderne continentale zienswijze te bevestigen voor wie het begrip oorzaak, in de zin van een objectieve tegenwaarde, dient gescheiden van die andere betekenis waarin oorzaak in het B.W. wordt gebruikt, namelijk in de zin van het subjectieve motief, de individuele drijfveer.

Er is ook een tweede gevolg te trekken uit een vergelijking van beide systemen. Allebei stellen ze zich op het standpunt dat noch de oorzaak noch de «consideration» een middel zijn om aan de rechter toe te laten de twee prestaties van een overeenkomst tegen elkaar af te wegen wat betreft hun handelswaarde. Beide systemen ontkennen aan de rechtspraak de bevoegdheid om op dit gebied een soort balanspolitiek te voeren. Dit hangt vanzelfsprekend samen met de in 1804 overheersende theorie van het economisch liberalisme terwijl de Engelse rechtspraak het contract steeds heeft aanzien als een «business matter». Het bestaan, in het B.W., van artikel 1118 dat gewag maakt van de benadeling als grond voor de nietigverklaring van een contract en het ontbreken van dergelijke rechtsregel in Engeland verandert weinig aan voornoemde rechtsregel daar artikel 1118 restrictief dient te worden geïnterpreteerd.

Tot op zekere hoogte bestaat er dus een gelijkenis tussen beide begrippen. Dit neemt niet weg dat ze niet op één lijn mogen geplaatst en als identisch aanzien.

Vooreerst is het begrip «consideration» veel enger dan het begrip oorzaak. Zoals we reeds zagen is een «past consideration» niet voldoende, ze moet uitgaan van de tegenpartij en dient daarenboven «sufficient» te zijn. Een eenvoudige «animus donandi» kan nooit een voldoende «consideration» zijn. Anderzijds eist het B.W., buiten de geoorlooftheid, die hier buiten kwestie gelaten wordt, alleen het bestaan van een oorzaak en dit begrip kan dan zo ruim worden genomen dat ook een abstracte animus donandi daaronder valt.

Er is nog een meer fundamenteel verschil tussen beide begrippen. Het begrip oorzaak in de zin van tegenwaarde is historisch gezien een tegengewicht van het consensualisme. De «nuda verba» achtten de canonisten slechts bindend voor zover hiervoor een oorzaak aanwezig was. Het ene principe was een rationeel tegengewicht voor het andere. De abstracte visie van de continentale rechtsgeleerde heeft dan zeer spoedig van de oorzaak een algemeen begrip gemaakt dat noodzakelijk in elk contract diende aanwezig te zijn. De meer recente opvatting van het begrip oorzaak, in de objectieve zin, legt vooral de nadruk op dit begrip om de wederkerigheid van de verbintenissen in een synallagmatisch contract rationeel te verantwoorden. De redenering die het begrip oorzaak aan de basis legt van de exceptio non adimpleti contractus,

de risicoleer en artikel 1184 is steeds identiek: aangezien de ene verbintenis de oorzaak is van de andere heeft, bij het wegvallen van één verbintenis, ook het bestaan van de andere geen zin meer. Het is het element « verband », « wederkerigheid » dat aldus wordt uitgelegd door het oorzaak-beginsel. Men zoekt terug naar een logische uitleg van de afhankelijkheid van twee verbintenissen en men komt tot het begrip oorzaak. Het is de continentale jurist die een rationele verklaring wil van een bepaald juridisch verschijnsel omdat in zijn opvatting het recht ook moet gehoorzamen aan de vereisten van de logica. Het volstaat trouwens de pro en contra-argumenten van causalisten en anti-causalisten te overlezen om zich te vergewissen van het feit dat het hier veeleer om een filosofisch en rationeel steekspel gaat dan om een juridische vraag waarin praktische en reële belangen worden afgewogen.

Heel anders is de redenering van de Engelse jurist. Voor hem is elke overeenkomst een overeenkomst tussen zakenlui, elk contract is een geven en nemen-transactie, een « bargain ». Welnu in deze zakenmentaliteit is het niet te verklaren dat men zich tot iets zou gaan verbinden zonder dat de tegenpartij hiervoor iets zou betalen. De « consideration » is juist de prijs van de aangegane belofte. Het is geen rationele vereiste die aan de basis ligt van de « consideration »-leer maar een praktische zakenmentaliteit die haar uitdrukking heeft gezocht en gevonden in een rechtssysteem dat in zijn oorsprong diep in de werkelijkheid vastzit en zijn rechtsregelen nog dagelijks toetst en aanpast aan de levende realiteit. Deze tegenstelling is fundamenteel voor het contractenrecht. Ze is ook typisch voor de mentaliteit van de Engelse jurist in het algemeen die het recht aanziet als een praktisch middel voor het oplossen van « eenmalige » conflicten terwijl men op het continent nog steeds vasthoudt aan de gedachte dat ook het positief recht een soort « ratio scripta » is

met universele draagwijdte dat in zichzelf een logisch en samenhangend geheel vormt.

Leo DE KEYSER

Geaggregeerde van het Hoger Onderwijs
Aangesteld Navorser N.F.W.O.

Toegevoegd navorser v.h. Interuniversitair
Centrum voor Rechtsvergelijking

(1) Oeuvres de J. Domat, Tome I, Parijs, 1822, blz. 233 en volgende.

(2) Oeuvres de Pothier, Tome II, Parijs, 1861, blz. 25 en volgende.

(3) Zie Dabin, La théorie de la cause, Brussel, 1919, blz. 44-45.

(4) Bibliothèque du jurisconsulte et du publiciste, 1826, 250.

(5) Dabin, op. cit.

(6) Parijs, 1923.

(7) Zie voor een overzicht hierover De Page, Traité élémentaire de droit civil belge, Tome I, nr 94 en volgende. (8) De rechtspraak, in Frankrijk vooral, vindt in artikel 1131 een middel om tussen te komen waar de verbintenis opgenomen door de tegenpartij zeer ongelijkwaardig of in feite onbestaande is. Dit lijkt dan wel op een fraus legis van het beperkt te interpreteren artikel 1118 B.W.

(9) Bijvoorbeeld Capitant, op. cit., blz. 17-18 en L. Julliot de la Morandière, Traité de Droit Civil, Tome II, Parijs, 1959, nr 738. Andere auteurs verwerpen deze uitbreiding zoals bijvoorbeeld H.L. & J. Mazeaud, Leçons de droit civil, Tome II, Parijs 1956, nr 266.

(10) Carbonnier, Droit civil, Tome II, Parijs, 1957, nr 109 en volgende; Dabin, op. cit.; De Page, op. cit., Tome II, nr 475; H.L. & J. Mazeaud, op. cit., nr 255.

(11) Zie hierover o.a. C.H.S. Fifoot, History and Sources of the Common Law, Tort and Contract, Londen, 1949, deel II.

(12) Zie Pillans v. Van Mierop, (1765) 3 Burr. 1663.

(13) (1782) 1 Cowper 289.

(14) (1840) 11 AD. & EL. 438.

(15) Zie G.C. Cheshire & C.H.S. Fifoot, The Law of Contract, Londen, 1956, blz. 52 en vlg.; Prof. Shatwell, The Doctrine of Consideration in the Modern Law, Sydney Law Review, 1955, 289.

(16) Voor dit probleem werd door rechter Lord Denning een originele oplossing voorgesteld in het High Trees case, 1 1947 1 K.B. 130, waar hij zich beroept op een « equity »-middel gebaseerd op de goede trouw van de partijen. Zie hierover ook een artikel van hem in The Modern Law Review, 1952, 1 ' Recent Developments in the Doctrine of Consideration.

(17) Zie hierover het Report of the Law Revision Committee van 1937.

Op reis met de Unie der Kinderrechters... — Enkele aspecten van de Duitse Kinderbescherming

Van 8 tot 11 oktober jl. ondernam een groep Belgische kinderrechters, waarbij zich enkele leden van de respectievelijke parketten bij de Kinderrechtbanken hadden aangesloten, een studiereis naar Hessen.

Deze reis, die een privaat karakter vertoonde, werd gepland en ingericht in samenwerking met het *Hessisches Justizministerium* en de *Deutsche Vereinigung für Jugendgerichte und Jugendgerichtshilfen*. Trefpunt was de feestelijke Kuur- en Congresstad Wiesbaden. Geleid door de heer Dr. Oberregierungsrat Gottwaldt, die de meest voorkomende gids zou blijken te zijn, woonde de groep op 9 oktober de behandeling van een geding voor het Jugendschöffengericht te Wiesbaden bij.

Deze Rechtbank zetelde uitzonderlijk in de grote zaal van het Schwurgericht in het Landgericht. De Rechtbank was voorgezeten door Amtsgerichtsrat Dr. Schönhaber. Voor de Belgische gasten, voor enkele studenten en voor de pers werd uitzondering gemaakt op de niet-openbaarheid van de zitting. Afgezien van de plechtige orale rechtspleging, die met deze van ons Assisenhof kan vergeleken worden, was het vooral de aanwezigheid van de twee schepenen-bijzitters, een dame en een heer, die de aandacht gaande maakte van de Belgische magistraten. Daar de leden van

de Rechtbank, de schepenen vooral, verondersteld waren niets van het geval te kennen, was het lang uitgesponnen verhoor van de getuigen, van de psycholoog, van de vrouwelijke afgevaardigde van het Jugendamt, van de bestuurder van het Jugendheim en van de oude grootvader van de minderjarige noodzakelijk.

Onnodig hierbij te voegen dat noch het kader, noch de gevolgde rechtspleging overeenstemden met onze Belgische opvatting in zake. Het geval, niettegenstaande het geen eigenlijk « Schnellverfahren » of spoedprocedure gold, werd in rekordtempo voor de Rechtbank gebracht. Het betrof een vijftienjarige weesjongen, die op 19 september jl., uit een instelling waaraan hij toevertrouwd was, ontvluchtte en op 23 september daarop de handtas van een 72-jarige vrouw, in de nabijheid van het Dambachtal wist te ontfutselen. Hij had op zijn vlucht uit het Heim, waaraan hij drie weken vroeger was toevertrouwd geworden, het arbeidsloon van zekere makker medegenomen.

Met vijftien mark geraakte hij niet ver, alhoewel hij zich gedurende vier dagen met veldvruchten gevoed had en daarom besloot hij de handtas van een voorbijgangster te ontrukken. De rechtbank gaf vooral aandacht aan de strafrechtelijke omschrijving: gold het « in casu » een roofoverval of een diefstal?

Na lang aarzelen werd de verzwarende omstandigheid niet weerhouden. De Rechtbank kon zich niet bij de vordering van de Staatsanwalt — openbaar ministerie — noch bij het advies van de afgevaardigde van het Jugendamt, beide strekkende tot het uitsluitend toepassen op het geval van Jugendarrest — arrest dat geen straf uitmaakt maar gerekend wordt onder de maatregelen van opvoeding, aansluiten. Na lange beraadslagingen werd omstreeks het middaguur — de zitting was stipt om 10 uur begonnen — het vonnis geveld, waarbij slechts de schuld van de minderjarige vastgesteld werd en de eigenlijke uitspraak voor twee jaar werd opgeschorst.

Practisch vervoegde de minderjarige de instelling waaruit hij ontvlucht was. Zonder afbreuk te willen doen aan de grote nauwkeurigheid van de rechtspleging, noch aan de serene en hoogstaande leiding van de voorzitter, konden de Belgische kinderrechters zich moeilijk ontdoen van de gedachte dat hier een te veel aan formalisme en strafprocedure geboden werd.

Alhoewel in aparte de Voorzitter de aanwezigheid van de schepenen ten eerste aanpreekt, bleek het dat juist deze aanwezigheid tijdrovend werkte (1).

's Namiddags werd een bezoek gebracht aan de Jugendstrafanstalt (jeugdgevangenis) te Rockenberg-Oberhessen. Het schijnt nu eenmaal het lot van alle Staatsgestichten te zijn, weze het in Duitsland of in België, in oude afgedankte kloosters en abdijen ondergebracht te zijn. Rockenberg, gelegen in een mooi heuvellandschap, maakt geen uitzondering op de algemene regel en is in een voormalige Cisterciëncier-abdij ondergebracht.

Vroeger was het een gevangenis van gemeen recht, thans in jeugdgevangenis omgevormd. Het strekt de Duitse penitentiaire overheid en voornamelijk haar woordvoerder, Prof. Dr. Krebs ter ere, dat op geen enkel ogenblik getracht werd de bezoekers een rad voor de ogen te draaien. Met een grote zin voor realiteit, gepaard gaande met diepe menselijkheid, gaf Dr. Krebs een uiteenzetting over de in Rockenberg gehuldigde opvoedingsmethode (2). Hij onderlijnde hierbij de rol van de *Volstreckungsleiter*, de kinder-rechter van het ambtsgebied waarin de Strafanstalt gelegen is, en die eenmaal dat de minderjarige, van waar hij ook moge komen, in de Strafanstalt aangekomen is, de hoge hand over de behandeling en de eventuele vrijstelling heeft. De kinder-rechter, die de straf uitgesproken heeft, behoudt dus niet langer de leiding over de minderjarige. De administratie was vol lof over de aanwezigheid van deze magistraat tussen het team opvoeders, vermits het er vooral op aankwam in alle onafhankelijkheid de nodige beslissingen te treffen.

De administratieve diensten van de Strafanstalt worden geleid door een *Vollzugsleiter*, die onder meer instaat voor de discipline en voor de coördinatie van de verschillende diensten. De bewaking wordt zoals in een gevangenis voor volwassenen verzekerd door geüniformeerde cipiers. Het opvoedkundig personeel behelst een *Seelsoger* (aalmoezenier), een dokter met speciale kennissen van de psychiatrie, een psycholoog, een *Fürsorgerin* (maatschappelijke assistente) — het zonnetje van de vrouwelijke aanwezigheid — die zich in het bijzonder met de contacten bezighoudt en een schaar vakleraars en opvoeders. Naast de klassieke hout- en ijzerbewerking worden ook kleine werkjes vooral door de zwakzinnigen en minbegaafden aangeleerd. Zo zagen wij een groep zwakzinnigen engeltjes in plastiek kleuren.

Om het afgeleverd diploma van meetaf niet te devalueren wordt het niet door de instelling maar door

een centrale examencommissie afgeleverd. Alvorens vrijgesteld te worden, worden degenen die hiervoor in aanmerking komen ondergebracht in een afzonderlijk gebouw waar het cellulair regime gemilderd is en de jongens met zijn vieren kamertjes betrekken, die ze zelf mogen versieren.

De laatste sporen van het verleden worden hier uitgewist en voor degenen die het wensen worden de tatoeeringen, herinneringen aan hun jeugdig avontuurlijk bestaan, uitgewist, de wijze lessen van Pestalozzi, indachtig (3).

Met een fijnzinnige toespraak door de Pfarrer-Seelsorger en een orgel-recital in het laat-barokkerkje van de instelling namen wij afscheid van deze ietwat grimmige, streng-aandoende jeugdgevangenis waar tussen « Mauern en Gitter » de nieuwe geest wist door te dringen. 's Avonds had een ontvangst plaats in het hotel « Schwarzer Bock » te Wiesbaden, waar samen met Duitse kollega's en hoge ambtenaren van het Hessische Justizministerium gemeenschappelijke problemen besproken werden.

Op 10 oktober werden de reizigers op het Bundeskriminalamt te Wiesbaden, waar de leider van de afdeling Ausland en een strafmedewerker uitleg verstrekten voornamelijk over de preventieve houding van de Duitse politiediensten, die uitsluitend van het Ministerie van Binnenlandse Zaken afhangen. De etiologie van de jeugdmisdadigheid, de filmkeuring, de wet tegen de schunnige lektuur, de rol van de vrouw in de politie werden in bonte mengeling besproken.

De Duitse politiebeambten waren de mening toegedaan dat thans niet meer de krotwoning maar de moderne, onpersoonlijke meerwoningstoren op de jeugd werkte. Zij bekloegen zich over de veelal uit Amerika geïmporteerde tijdgeest (Wiesbaden als Amerikaanse basis ondergaat sterk deze invloed) en stelden een groei van de jeugdmisdadigheid naar omvang en ernst vast (4). Betreffende het inzetten van de vrouw in de politie waren zij er niet tegen gekant in principe, doch deden opmerken dat uitsluitend vrouwen niets in de politie konden bereiken en dat voor het verhoor van minderjarigen niet per se vrouwen moesten gebruikt worden. Politieambtenaren met ondervinding, tevens huisvaders brengen het meestal verder dan vrouwen.

De bezoekers verlieten, na een vluchtig bezoek, deze modelinstelling op politieel gebied in de overtuiging dat Duitsland zich een arsenaal van wetten had weten aan te leggen, gesteund door rijkuitgebouwde diensten en aldus een machtige dam tegen de groeiende jeugdmisdadigheid heeft weten op te werpen.

's Namiddags ging de reis naar het Jugendhof Praunheimer Mühle in de voorsteden van Frankfurt-am-Main. Daar wist deze wereldstad met eenvoudige middelen, dank zij het initiatief en de volledige inzet van de heer directeur Lennig een enig complex voor de problemen kinderen op te richten.

De eerste afdeling is bestemd voor jonge zwakzinnigen, zowel jongens als meisjes. Gestuurd door de ouders, de scholen, het Jugendamt, het Arbeitsamt, de beroepsoriëntering, worden de kinderen met een autobus — die dagelijks meer dan 60 km aflegt — aan huis afgehaald. Zij verblijven er slechts gedurende de voormiddag en keren 's middags naar huis terug. De instelling biedt plaats voor een zestigtal kinderen. Zij worden tot de meest eenvoudige routinewerkjes opgeleid. Het doel is hen te herwaarderen in eigen ogen, hen op te leiden tot manoeuvreerwerk in een of ander werkhuis van kleinmekaniek, speelgoed of dergelijke.

Het kader is zeer eenvoudig gehouden en verschilt opzettelijk niet veel van dit van de werkplaatsen waar deze kinderen later zullen aanlanden. De tweede afdeling is bestemd als home voor een zeventigtal meisjes van 15 tot 25 jaar. Zij verblijven er in overeenstemming met de ouders of de voogden, werken buitenhuis en betalen een kostgeld van 4,90 DM per dag.

De derde afdeling is bestemd voor de groep moeilijke kinderen, tegen wie, twee, vijf of tien uren straf-arrest, d.i. een maatregel van opvoeding voorzien door het Duitse Kinderrecht, uitgesproken wordt. Die minderjarigen die zich b.v. aan baldadigheid overleveren, of de Halbstarken (Nozems-J3) uithangen komen hier verplichtend kleine werkjes, gaande van graaf- metsel- tot knutselwerkjes uitvoeren. Hun tegenwoordigheid wordt hun slechts aangerekend zo zij een voorop vastgestelde werknorm bereiken en goede wil aan de dag leggen, zoniet moeten zij overdoen. Zij moeten voor eigen vervoer en eten zorgen. Voorwaar een maatregel die navolging verdient.

Het laatste bezoek gold het *Jugendheim Dornbusch*, te Frankfurt, opgericht door het *Verein der offenen Tür* met de geldelijke steun van de gemeente. Er bevinden zich te Frankfurt een vijftal soortgelijke clubs, waarvan er zekere onder geestelijke leiding staan. Het geldt hier een zeer verbeterde en luxueuse uit-gave van wat elders op dit gebied gepresteerd werd (5).

Jongens en meisjes gaan er vrij — de titel indachtig — in en uit. Theoretisch bestaat er een maandelijks bijdrage van 0,50 DM. Bij ontstentenis van de leidster van het huis, door ziekte weerhouden, werden de bezoekers er rondgeleid door de heer werkleider, binnenhuisarchitect Gross.

Het huis leek wel een gonzende bijeenkorf. In een nette huiselijke atmosfeer beluisterden jongens en meisjes radio of plaatjes. In de kelder speelden pingpongspelers, tokkelden jeugdige gitaristen op zelf vervaardigde gitaren. In degelijk ingerichte laboratoria

werkten amateur-fotografen. In andere even rijk van materiaal voorziene, netjes gehouden werkplaatsen waren jongens en meisjes aan het boetseren, timmeren, vlechten of knutselen. Dit alles onder kundige leiding en voldoende maar vooral onopvallend toezicht.

In een grote zaal op het verdiep volgden jonge paren een danskursus hun aangeboden aan de billijke prijs van 25 DM voor een ganse cyclus. Er worden ook regelmatig filmvertoningen gegeven toegankelijk mits het betalen van een klein entreegeld. Het geheel gaf een indruk van ordelijke vrijheid en was een gelukkige oplossing voor het vrijtijdsgebruik van de minderjarigen uit een volksbuurt.

Het was op deze gunstige indruk dat wij afscheid namen van een land dat moedig terug opbouwde en voor zijn jeugd, die zo zwaar door het oorlogsgebeuren geschokt werd, geld noch moeite spaarde om originele (6) en soms gedurfde oplossingen te zoeken.

Maurice FRERE
Kinderrechter

(1) Cfr. art. 8 van het Wetsontwerp Lilar, waarbij twee sociale bijzitters voorzien worden.

(2) Men raadplege o.m. Dr. Krebs, Grundfragen des Strafvollzugs bei Jugendlichen und Heranwachsenden en Dr. Weber, Erziehung in der Strafanstalt, beide studies verschenen in: *Bekämpfung der Jugendkriminalität*, Bundeskriminalamt, Wiesbaden, 1955; Busch, Gedanken, zur Behandlung junger Männer in Strafvollzug, in: *Zeitschrift für Strafvollzug*, 1955, 4.

(3) Es ist wahr, die Faden, womit ein Verbrecher an sein altes Leben angebunden ist, abzuschneiden... J.H. Pestalozzi, Lienhard und Gertrud.

(4) Zie o.m. *Polizeiliche Kriminalstatistik*, Bundesrepublik Deutschland, 1958.

(5) Jean Chazal, De la Prévention à la Postcure, in: *Rev. Int. Crim. et Pol. Techn.* vol. XI, N° 1, waar o.m. over « La Cabane » te Parijs gehandeld wordt; Les Clubs de Loisirs, Clubs de Prévention in: *Les Enfants et Adolescents socialement inadaptés*, Paris, Ed. Cujas, 1958, blz. 252 en vgd; F. Lox, Die Kogge, bezoek aan Hamburgse Jeugdclub, in: *Het Kind*, N° 4, 1959.

(6) We denken hier vooral aan de nieuwe methodes ingeluid door de Kinderrechter Holzschuh, uiteengezet in zijn werk: *Ervaring van een Kinderrechter*, uitgave: Het Prisma.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 3 maart 1958.

Voorzitter: M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever: M. Gilmet.

Advocaat-generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Strafvordering. — Assisenhof. — Niet-inachtneming van de artikelen 315, 316 en 341 wetboek van straffvordering kan niet tot cassatie leiden. — Niet complexe vraag aan de jury.

Schending van de artikelen 315 en 316 Sv. kan niet tot cassatie leiden, daar de door die bepalingen voorgeschreven formaliteiten niet substantieel zijn, noch op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Het niet in acht nemen van artikel 341 Sv., waar bij aan de voorzitter is voorgeschreven aan de gezworenen de andere stukken dan de geschreven verklaringen van de getuigen te overhandigen, heeft niet de nietigheid van de rechtspleging ten gevolge; deze formaliteit is noch substantieel, noch op straffe van nietigheid voorgeschreven.

Een vraag aan de jury, waarvan de bewoordingen slechts een herhaling zijn van de eerste drie leden van artikel 66 W.v.S., is niet complex, daar elk van de takken van het alternatief volstaat tot het omschrijven van de misdaad, die het voorwerp is van de beschuldiging en dezelfde straf mede dient te brengen.

Vanhulst A.

Gelet op het bestreden arrest, op 5 december 1957 door het Hof van Assisen van de provincie Luik gewezen;

Over het eerste middel afgeleid uit de schending van de artikelen 315, 316, 317 en 318 van het wetboek van straffvordering, doordat uit het proces-verbaal der terechtzitting niet blijkt: 1) dat na de voorlezing van de akte van beschuldiging en de uiteenzetting van het voorwerp van de beschuldiging door het openbaar ministerie, de lijst der getuigen door de griffier luidop voorgelezen is; 2) dat de voorzitter aan de getuigen bevelen heeft zich te verwijderen naar de hun aan te wijzen kamer;

Over beide onderdelen samen :

Overwegende dat het middel niet verduidelijkt waarin de artikelen 317 en 318 van het wetboek van strafvordering zouden geschonden zijn;

Overwegende dat de beweerde schending van de artikelen 315 en 316 van het wetboek van strafvordering niet tot een verbreking kan leiden, naardien de door die bepalingen voorziene formaliteiten noch substantieel, noch op straffe van nietigheid voorgeschreven zijn;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het tweede middel afgeleid uit de schending

van artikel 341 van het wetboek van strafvordering, doordat de voorzitter, na de vragen gesteld te hebben en ze overhandigd te hebben aan de gezworenen in de persoon van de hoofdman van de jury, hun niet, tegelijk met de akte van beschuldiging, de akte van verdediging overhandigd heeft welke bij de aanvang van het geding na de voorlezing van de akte van beschuldiging voorgelezen en nedergelegd was geworden;

Overwegende dat het niet in acht nemen van de bepaling van artikel 341, waarbij aan de voorzitter voorgeschreven is aan de gezworenen de andere stukken de geschreven verklaringen van de getuigen te overhandigen, geen nietigheid van de rechtspleging met zich brengt; dat deze formaliteit noch substantieel, noch op straffe van nietigheid voorgeschreven is;

Overwegende bijgevolg dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het derde middel afgeleid uit de schending van de rechten der verdediging, doordat het aanlegster onmogelijk is volgens de stukken van het dossier na te gaan of artikel 97 van de wet van 18 juni 1869, gewijzigd door artikel 2 van de wet van 21 december 1930 tot vaststelling van de vereisten om gezworene te zijn, in acht genomen is :

Overwegende dat uit de rechtspleging blijkt dat de jury der zitting gevormd is overeenkomstig artikel 108 van de wet van 18 juni 1869, gewijzigd door de wet van 21 december 1930; dat de lijst van deze gezworenen regelmatig aan de beschuldigde betekend is, overeenkomstig artikel 394 van het wetboek van strafvordering, en dat de vonnissende jury uitgeloot is op een lijst van 24 titulaire gezworenen die op de lijst gehandhaafd zijn; dat de beschuldigde geen enkele oorzaak van schrapping heeft doen gelden;

Overwegende derhalve dat de rechten van de verdediging van aanlegster betreffende de vorming van de jury in acht genomen werden;

Dat het middel niet kan worden ingewilligd;

Over het vierde middel afgeleid uit de schending van artikel 20 van de wet van 15 mei 1838 op de jury, doordat de jury niet afzonderlijk ondervraagd is omtrent de wijze van deelneming van aanlegster aan de misdaad :

Overwegende dat aanlegster als daderes of mededaderes van de misdaad vervolgd was;

Overwegende dat de derde vraag in de bewoordingen van het verwijzend arrest en van de beknopte samenvatting van de akte van beschuldiging gesteld is; dat deze bewoordingen enkel een herhaling zijn van de eerste drie leden van artikel 66 van het strafwetboek;

Overwegende dat dergelijke vraag niet complex is, naardien elke van de takken van het alternatief volstaat tot het omschrijven van de misdaad die het voorwerp van de beschuldiging is en dezelfde straf met zich dient te brengen;

Dat het middel niet kan ingewilligd worden;

Over het vijfde middel, doordat de verklaring welke het openbaar ministerie tot wederantwoord afgelegd heeft, volgens welke « de gezworenen zich niet met rechtsvragen bezig te houden hadden », de gezworenen omtrent hun opdracht heeft kunnen misleiden, dan wanneer er diende uitgemaakt te worden of de misdadige deelneming een positieve, in de wet omschreven daad impliceerde :

Overwegende dat de bewering van het middel geen staving vindt in de aan het Hof voorgelegde stukken;

Dat het middel dienvolgens feitelijke grondslag mist;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 3 april 1959.

Voorzitter-verslaggever : M. Louveaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Van Ryn en Pirson.

Scheiding van goederen. — De bij artikel 1444 B.W. bepaalde nietigheid is niet van openbare orde. — Door de vrouw te leveren bewijs.

De bij artikel 1444 B.W. bepaalde nietigheid van de in rechte uitgesproken scheiding van goederen is niet van openbare orde. Deze nietigheid steunt op het vermoeden dat de vrouw die langer dan vier maanden nalaat de tenuitvoerlegging van het vonnis van scheiding te vervolgen ofwel haar eis in overleg met haar echtgenoot ingesteld heeft met een oogmerk van bedrog jegens schuldeisers, ofwel er van afgezien heeft zich op het vonnis te beroepen.

De scheiding van goederen is derhalve niet nietig, wanneer de vrouw bewijst, dat zij binnen de gestelde termijn door een niet dubbelzinnige daad de wil te kennen heeft gegeven de tenuitvoerlegging van het vonnis tegen de man te vervolgen en dat zij in deze wil volhard heeft.

Van den Hove t/ Feys.

Gelet op het bestreden arrest op 8 januari 1958 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek zoals gewijzigd door de wet van 28 mei 1959,

doordat het bestreden arrest, bij verwijzing naar de motieven van de eerste rechter, na vastgesteld te hebben dat « de aanmaning aan de man om vóór de notaris te verschijnen, doorgaans als de eerste daad van uitvoering aangezien wordt en dat in dit opzicht verweerster de termijn gesteld door art. 1444 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door de wet van 28 mei 1949, niet blijkt geëerbiedigd te hebben », nochtans de vordering van eiser tot nietigheid van de door verweerster bekomen scheiding van goederen afwijst, om reden dat « indien het wel waar is dat, naar luid der algemene bewoordingen van artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek, de man gerechtigd is de door dit

artikel gestelde nietigheid in te roepen, het niet minder vaststaat dat de scheiding van goederen niet nietig is, indien de laattijdigheid niet aan de vrouw maar wel uitsluitend aan de medewerkers van het gerecht toe te schrijven is; dat zeer terecht de eerste rechter ter zake vaststelt dat de laattijdigheid aan de notaris dient aangewreven te worden».

dan wanneer,

1) zoals trouwens door het arrest wordt beslist, de echtgenoot krachtens artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek het recht heeft de nietigheid van de scheiding van goederen in te roepen, indien minstens de vervolgingen niet binnen de vier maanden na de uitspraak van het vonnis begonnen zijn;

2) het feit dat de vastgestelde laattijdige uitvoering van het vonnis van scheiding van goederen te wijten is aan de nalatigheid van de door dit vonnis aangestelde notaris geen afbreuk doet aan het recht van de man de door artikel 1444 voorziene sanctie in te roepen, en deze nalatigheid enkel haar sanctie vindt in de beroepsrechtelijke verantwoordelijkheid van de aangestelde notaris,

zodat het bestreden arrest, waar het vaststelt dat verweerster te laat de vervolgingen vereist ter uitvoering der scheiding van goederen ingesteld heeft, en beslist dat eiser het recht heeft de door artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek voorziene nietigheid in te roepen, en niettemin de daartoe strekkende vordering afwijst om reden dat de laattijdigheid aan de notaris te wijten is, de in het middel ingeroepen wetsbepaling geschonden heeft :

Overwegende dat, naar luid van artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek, de in rechte uitgesproken scheiding van goederen nietig is « indien zij niet ten uitvoer gelegd werd ten minste door binnen vier maanden na het vonnis begonnen en sindsdien niet onderbroken vervolgingen »;

Overwegende dat deze nietigheid, die niet van openbare orde is, op het vermoeden rust dat de vrouw, die langer dan vier maanden nalaat de tenuitvoerlegging van het vonnis van scheiding te vervolgen, ofwel haar eis in overleg met haar echtgenoot ingesteld heeft met een oogmerk van bedrog jegens schuldeisers, ofwel ervan afgezien heeft zich op het vonnis te beroepen;

Dat de scheiding van goederen dienvolgens niet nietig is, wanneer de vrouw bewijst dat zij, binnen bewuste termijn, door een niet dubbelzinnige daad de wil te kennen heeft gegeven de tenuitvoerlegging van het vonnis tegen de man te vervolgen en dat zij in deze wil volhard heeft;

Overwegende dat de rechter vaststelt dat het vonnis, waarbij de scheiding van goederen tussen aanlegger en verweerster uitgesproken werd en een notaris aangesteld wordt om de beweringen van verdeling en vereffening te verrichten, op 7 juli 1956 gewezen werd; dat verweerster het vonnis op 30 juli 1956 aan aanlegger liet betekenen en dat zij op 27 september 1956, dit is steeds nog vooraleer het in kracht van gewijsde gegaan is, de aangestelde notaris vorderde tot het vereffenen van haar rechten over te gaan; dat zij op 10 oktober 1956 van de gemeenschap afstand heeft gedaan; dat zij op 12 oktober 1956 de notaris verzocht haar in kennis te stellen van de staat van de procedure tot tenuitvoerlegging van het vonnis; dat tenslotte, zo de aanmaning om vóór de notaris te verschijnen slechts op 19 november 1956, hetzij enkele dagen na het verstrijken van de termijn van vier maanden, aan de man gedaan werd, deze vertraging niet aan verweerster te wijten is, doch enkel aan een fout van de door de rechter aangestelde notaris;

Overwegende dat uit die vaststellingen blijkt dat verweerster vóór het verstrijken van de termijn van vier maanden door niet dubbelzinnige daden de wil betuigd heeft om tegen aanlegger de tenuitvoerlegging van het vonnis van scheiding te vervolgen en dat zij in die wil volhard heeft;

Dat het bestreden arrest derhalve het artikel 1444 van het Burgerlijk Wetboek niet geschonden heeft en dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 8 juni 1959.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever : M. de Waersegger.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Wegverkeer. — Verplaatsing van een voertuig door een politieagent met het gevolg, dat een ander voertuig wordt aangereden. — Aansprakelijkheid van de politieagent. — Betekenis van het woord « risico » in artikel 35, lid 2, K.B. van 8 april 1954.

Geen enkele wets- of reglements-bepaling stelt de ambtenaren en agenten, vermeld in artikel 3 van het K.B. van 8 april 1934, vrij van de verplichting om de voorschriften van bedoeld K.B. in acht te nemen, wanneer zij een voertuig besturen teneinde het te verplaatsen bij toepassing van artikel 35, lid 2, van hetzelfde K.B.

Het in artikel 35, lid 2, van het K.B. van 8 april 1954 gebruikte woord « risico » doelt enkel op het risico van schade, die aan het verplaatst voertuig zou kunnen worden toegebracht. Het in dezelfde tekst gebezigde woord « kosten » betreft niet de schade.

De Hooghe t/ Boel.

Gelet op het bestreden vonnis, op 15 januari 1959 in hoger beroep gewezen door de Correctionele rechtbank te Brussel ;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de over de publieke vordering gewezen beslissing :

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 26-1, 1 en 2-6°, 3-2°, van het koninklijk besluit van 8 april 1954 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, doordat het bestreden vonnis aanlegger uit hoofde van overtreding van artikel 26-1 van evengemeld koninklijk besluit veroordeelt, dan wanneer aanlegger, politieagent, op het ogenblik van het feit een voertuig verplaatste bij toepassing van artikel 35, lid 2, van het koninklijk besluit, hij dienvolgens noch een bestuurder, noch een weggebruiker was in de zin van de wet van 1 augustus 1899 en van het koninklijk besluit van 8 april 1954, op wie de bepalingen van deze wet en dit koninklijk besluit toepasselijk zouden zijn geweest, doch een orgaan van de openbare macht hetwelk als zodanig een handeling verrichtte die in wezen geen handeling van een bestuurder of een weggebruiker uitmaakte, doch een politionele handeling waarvan de uitvoering hem door de plichten van zijn functie tot nakoming van een wetsvoorschrift geboden was, en

dan wanneer hij in de uitoefening van die politionele plicht niet onderworpen was en niet kon wezen aan de strafbepalingen die gelden voor de bestuurders, bedoeld door de bepalingen van het koninklijk besluit van 8 april 1954 :

Overwegende dat het bestreden vonnis aanlegger veroordeelt uit hoofde van, te Brussel, op 12 september 1957, bestuurder op de openbare weg zijnde, met overtreding van artikel 26-1 van het koninklijk besluit van 8 april 1954 nagelaten te hebben zijn snelheid te regelen zodat hij in alle omstandigheden kon stoppen vóór een hindernis die kon worden voorzien ;

Overwegende dat het vonnis vaststelt dat aanlegger, politieagent, bij afwezigheid van de bestuurder ervan, een vrachtwagen verplaatst heeft die gedeeltelijk defect was en het verkeer hinderde op de plaats waar men hem had laten staan ; dat deze vrachtwagen bij het achteruitrijden in botsing gekomen is met de personenwagens van de burgerlijke partij ;

Overwegende dat artikel 26-1 van het koninklijk besluit van 8 april 1954 op iedere bestuurder van toepassing is ;

Overwegende dat naar luid van artikel 2-6° van dit koninklijk besluit, een bestuurder is, onder meer al wie een voertuig bestuurt ;

Overwegende dat geen enkele wets- of reglements-bepaling de ambtenaren en agenten, vermeld in artikel 3 van hetzelfde besluit, vrijstelt van de verplichting de voorschriften van dit besluit in acht te nemen wanneer zij een voertuig besturen ten einde het te verplaatsen bij toepassing van artikel 35, lid 2 ;

Overwegende dat het middel naar recht faalt ;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing, gewezen over de vordering van de burgerlijke partij :

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 35, lid 2, van het koninklijk besluit van 5 april 1954, doordat, in de onderstelling zelfs dat artikel 26-2 van voormeld koninklijk besluit op aanlegger zou kunnen worden toegepast, de te zijnen laste uitgesproken burgerlijke veroordeling evenwel van wettelijke grondslag ontbloot zou wezen, naardien artikel 35, lid 2, in algemene termen bepaalt dat de verplaatsing van het voertuig door de bevoegde agent op risico en kosten van de bestuurder en van de burgerlijk aansprakelijke personen zal geschieden :

Overwegende dat, in artikel 35, lid 2, van het koninklijk besluit van 8 april 1954, het woord « risico » enkel doelt op het risico van schade die aan het verplaatst voertuig zou kunnen worden toegebracht ; dat, in dezelfde tekst, het woord « kosten » vreemd is aan de schade ;

Dat het middel naar recht faalt ;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP
RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 4 juni 1959.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Santenaire

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Haus, Favart en Hubené.

Onerlijke mededinging. — (K.B. van 23 december 1934) — Monopolie van invoer en verkoop van een bepaald product. — Niet-eerbiediging van dit monopolie levert oneerlijke mededinging en schending van een recht op.

Ofschoon het K.B. van 23 december 1934 niet van toepassing is op geschillen, die in feite de beteugeling van de namaking van handels- en fabrieksmerken tot voorwerp hebben, is dit K.B. wel van toepassing wanneer daden worden aangeklaagd, die, ongeacht het privaat recht van een van partijen op haar octrooi of op haar handelsmerk, op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke gebruiken van handel of nijverheid en een oneigenlijk misdrijf uitmaken, omdat zij de bescherming van de producent of de handelaar in het gedrang brengen door handelwijzen, die de normale voorwaarden van de mededinging aantasten.

Een koopman, die — wetend dat een ander koopman het monopolie van invoer en verkoop van een bepaald product bezit — niettemin zelf dit product invoert en verkoopt, pleegt een onrechtmatige aanslag op dit monopolierecht en stelt zodoende een daad, die in strijd is met de eerlijke gebruiken inzake koophandel.

Wanneer dit monopolierecht niet wordt geëerbiedigd wordt niet slechts een belang, doch ook een recht geschonden.

Dick en cs. t/ Holvoet.

Advies O.M.

De heren Dick, Maurice, handel drijvende onder de firma « Dick en Zoon », en Snoeck, Jan, werkman, beiden uit Kruishoutem, hebben, binnen de wettelijke termijn, in regelmatige vorm, en ontvankelijk beroep ingesteld tegen een beslissing op tegenspraak gewezen op 27 juli 1957 door de heer Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Gent, uitspraak doende zoals in kortgeding, op grond van het K.B. nr 55 van 23 december 1934, beslissing waarbij, op vordering ingesteld door de heer Holvoet, René, alleenvertegenwoordiger en agent in België van de maatschappij van Deens recht « Scandinavian Packing Company Ltd », voor de exclusieve verkoop van inpakking van broze artikelen en voorwerpen, nl. « egg-trays », merk « Hartman Baker - (Danks Patent) - S.E.A. », aan appellanten bevel gegeven werd onmiddellijk alle tentoonstelling, invoer, verkoop of afstand der voormelde eiereninpakkingen van voormeld fabrieksmerk stop te zetten, ter wille van het oneerlijk handelsgebruik waarmede dergelijke daden in hoofde van appellanten zijn aangemerkt.

I. *Nopens hetgeen voorafgaat :*

Uit de door partijen overgelegde gegevens blijkt dat :

1) De vennootschap van Amerikaans recht « Keyes Fibre Company », met maatschappelijke zetel te Waterville (Maine - U.S.A.) eigenares is van een uitvindingsoctrooi, neergelegd op 31 maart 1934, onder nr

402.368, voor de verbetering van de inpakkingen van broze artikelen en voorwerpen, oorspronkelijk toegestaan aan zekere F. Kronenberger, en door laatstgenoemde aan voormelde maatschappij afgestaan, met betekening aan het bevoegde departement op 10 mei 1939; dit octrooi werd voor 5 jaar verlengd bij toepassing van de besluitwet van 8 juli 1946 (M. B. Minister van Economische Zaken en Middenstand van 31 december 1951) en heeft aldus zijn uitwerkingskracht behouden tot op 30 maart 1959;

2) De vennootschap van Deens recht «Scandinavian Packing Company Ltd», met maatschappelijke zetel te Lyngby (Denemarken) exclusief gelicentieerd is van de Noord-Amerikaanse vennootschap «Keyes Fibre Cy» voor het exploiteren van bovenbedoeld octrooi in Europa;

3) De heer Holvoet, René, handelaar te Olsene, en ingeschreven in het H.R. Gent onder nr 1257, de alleen vertegenwoordiger en agent is van voornoemde Deense vennootschap voor de verkoop van haar producten in België, en dientengevolge in België de inpakkingen invoert en verkoopt, meer bepaald bestemd tot vervoer en bewaren van eieren («egg-trays»), gefabriceerd door de maatschappij «Scandinavian Packing Company Ltd», onder licence van de maatschappij «Keyes», en onder het merk «Hartman-Baker (danks patent) SEA»;

4) Uit een beschrijvend beslag, verricht op 13 maart 1957, ten huize en in de opslagplaatsen van de firma «Dick en Zoon», te Kruishoutem, alsook in de opslagplaats van de heren «Dick, Maurice en Snoeck, Jan, te Zemmerzake, door de deskundige, burgerlijke ingenieur Cloquet, Jean-Louis, en door deurwaarder Mentor Marijns, beiden uit Gent en daartoe aangesteld bij bevelschrift van de heer Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Gent van 13 maart 1957, gebleken is dat appellanten uit het buitenland, en o.m. uit Duitsland en Nederland, inpakkingen gedekt door bovenvermeld octrooi in België hadden ingevoerd en aldaar te koop aanboden of verkochten, zoals trouwens bewezen wordt door andere bescheiden van het dossier van geïntimeerde (zie onderkافت VI);

5) De firma's «Dick en Zoon» en Snoeck, Jan, sedert half-december 1954, door geïntimeerde, en naderhand in 1955, 1956 en 1957 door de raadsman van de «Scandinavian Packing Company Ltd» en door die van geïntimeerde (zie dossier van geïntimeerde, onderkافت VII) op ondubbelzinnige en kordate wijze gewaarschuwd werden van het onrechtmatig kenmerk van deze handelwijze, doch niettemin zich om de aanmaningen hun handelingen stop te zetten niet hebben gestoord en daarin hebben volhard;

6) Dientengevolge de vennootschappen «Kayes Fibre Cy», «Scandinavian Packing Cy Ltd», en de heer Holvoet, René appellanten, bij deurwaardersexploot van 19 maart 1957, vóór de rechtbank van eerste aanleg te Gent hebben doen dagvaarden, om, wegens de hen ten laste gelegde namaking van bovenvermeld octrooi, en bij toepassing van artikel 4-B der octrooiwet van 24 mei 1854, te horen voor recht verklaren dat door het invoeren en het verkopen in België van bedoelde inpakkingen, appellanten zich wetens en willens schuldig hebben gemaakt aan namaking van octrooi, en hun verbod te horen opleggen dergelijke handelingen te herhalen; verder zich te horen veroordelen tot schade-loosstelling ten bedrage van 500.000 fr., met verbeurdverklaring der onrechtmatig ingevoerde en verkochte inpakkingen, en publiceren van het uit te spreken vonnis in vijf Belgische kranten of tijdschriften. Dit geding is nog steeds vóór de rechtbank van eerste aanleg te Gent aanhangig;

7) Appellanten, ondanks het tegen het ingesteld voormeld geding, hun handelwijze steeds doordrijven door bedoelde verjakkingen, in grote hoeveelheden, in België in het voeren, te koop te bieden en te verkopen (Zie st. 9 tot 11 van onderkافت VI, dossier van geïntimeerde);

8) Dientengevolge, geïntimeerde Holvoet, alleenverteenwoordiger en agent zoals hierboven reeds gezegd, bij deurwaardersexploot van 11 juni 1957, appellants vóór de heer Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Gent, op grond van het K. B. nr 55 van 23 december 1934, heeft doen dagvaarden, ten einde voor recht te horen zeggen dat het invoeren en verkopen in België door appellanten van bovenvermelde eieren-inpakking, waarvan hij de exclusieve en alleenverkoop hier te lande bezit, daden uitmaken die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken inzake koophandel, en dienvolgens te horen bevelen onmiddellijk elke tentoonstelling, invoer, verkoop of afstand dezer inpakkingen stop te zetten, eis dat door de aangevochten beslissing van 27 juli 1957 toegewezen werd.

II. Wat de bevoegdheid «ratione materiae» van de eerste rechter betreft :

Zoals voor de eerste rechter, werpen appellanten voor het Hof de onbevoegdheid «ratione materiae» op van de Voorzitter van de rechtbank van koophandel, op grond van de stelling dat, bij ontleding van de feitelijke gegevens van de procedure aanhangig voor de rechtbank van eerste aanleg en van het onderhavig geding, de aan appellanten door geïntimeerde ten laste gelegde daden één en dezelfde kenmerken zouden hebben van zobeweerde namaking van octrooi, voorzien bij artikel 4 der octrooiwet van 24 mei 1854, waarvan de inbreuken enkel en uitsluitend onder de bevoegdheid ressorteren van de rechtbank van eerste aanleg (artikel 13 der wet van 24 mei 1854 - Verbreking, 11 mei 1882, Pas. 1882, I, 125), terwijl het K.B. nr 55 van 23 december 1934 tot bescherming tegen daden van oneerlijke mededinging geen toepassing vindt op geschillen, die tot voorwerp hebben, door de beteugeling van de incorrecte concurrentie, onrechtstreeks de bescherming van octrooiën te verzekeren, net zoals zulks het geval is inzake namaak of onrechtmatig gebruik maken van handels- of fabrieksmerken, immers reeds gesanctioneerd bij de wet van 1 april 1879 (zie ook art. 2-K.B. nr 89 van 29 januari 1935), ofwel inzake schending van de auteursrechten, of de nijverheidstekeningen en modellen, bij artikel 1 van voormeld K.B. van 29 januari 1935 onderworpen aan de bepalingen der wet van 22 maart 1886, en nl. artikel 36 dat uitdrukkelijk het consulaire gerecht onbevoegd verklaart om kennis te nemen van de vorderingen die op gezegde wet gegrond zijn.

Kortom, naar de stelling van appellanten, vermag geïntimeerde niet in de eerste thans aanhangig zijnde procedure hun daden te bestempelen als namaak van octrooi, en in de andere dezelfde daden als feiten van incorrecte concurrentie te noemen, om aldus, door een wijziging van omschrijving van loutere vormelijke aard, de enige en uitsluitende bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg tijdelijk te ontduiken en de Voorzitter van de rechtbank van koophandel bevoegd te maken, temeer — aldus appellanten — het eerste punt van de eis voor de rechtbank van eerste aanleg net hetzelfde voorwerp en doeleinden zou hebben als dit van de onderhavige vordering: verbod te horen opleggen aan appellanten hun daden voort te zetten.

In overeenstemming met een gevestigde rechtsleer en rechtspraak, valt bovenbedoelde stelling principieel

niet te betwisten (Zie o.m.: Jean Van Rijn, « Principes de Droit Commercial », B.I., nr 216, litt. b, blz. 155 en 156; Prof. Horion, « Contribution à l'étude du champ d'application de l'action en cessation » — « L'Ingenieur-Conseil », 1939, blz. 77 tot 161; Verbreking, 16 maart 1939, Pas. 1939, I, 150; B.J. 1939, 208, met de conclusiën van toenmalig advocaat-generaal L. Cornil; Brussel, 27 oktober 1939, Pas. 1940, II, 38; Voorz. Kooph. Antwerpen, 17 januari 1948, R.W. 1948-49, kol. 908 en de noot; Idem - 2 juni 1948, R.W. 1948-49 - kol. 1079; Gent - 1e K. - 30 april 1955 en advies O.M. - R.W. 1955-56 - kol. 645; Gent - 5e K. - 2 oktober 1956 - in zake « Fabrieken der Gebroeders De Beukelaar » t/ « Cichoreifabriek De Lelie », (niet gepubliceerd)).

Bovendien zou trouwens ook de toepassing van het K.B. nr 55 van 23 december 1934 dienen te worden uitgeschakeld, moest het geschil enkel tot voorwerp hebben handelingen die slechts verboden werden krachtens een tussen partijen gesloten overeenkomst, doch die op zich zelf niet strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in handel of nijverheid (Verbreking, 25 november 1943 (eerste geval), Pas. 1944, I, 70, en de rechtsleer vermeld onder voetnoot 1; Brussel, 7 februari 1948, Pas. 1948, II, 48 en R.G.A.R. 1948, 4197; Gent, 25 april 1949, R.W. 1949-50, kol. 160; Voorzitter Kooph. Brussel, 22 maart 1951, Jur. comm. Brux., 191, 265; Gent, 30 april 1955, hierboven vermeld).

Doch evenmin onbetwistbaar is het, dat voormeld K.B. wel van toepassing is, en derhalve de Voorzitter van de rechtbank van koophandel bevoegd is om op te treden, t.o.v. daden die, afgezien van het privaat intellectueel recht van een van partijen op haar octrooi of op haar handelsmerk (of van de tussen partijen bestaande overeenkomst), op zich zelf wel strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in handel of nijverheid (1), d.w.z. « daden, die door een tekortkoming aan die gebruiken gekenmerkt, een oneigenlijk misdrijf of een burgerlijk misdrijf uitmaken », omdat zij de bescherming van voortbrenger, handelaar of verbruiker in het gedrag brengen door het aanwenden van « zekere handelwijzen strekkende tot het verdraaien van de normale voorwaarden der mededinging » (Zie: Verbreking, 25 november 1943 (2e geval), Pas. 1944, I, 72 en de nederlandse tekst van dit arrest in « Arresten van het Hof van Verbreking », 1944, blz. 33; Gent, 25 april 1949, R.W. 1949-50 - kol. 160 en R.G.A.R. 1949, 4539 en de noot van J. Bertin; Gent 30 april 1955 en advies O.M. - R.W. 1955-56, kol. 645). Trouwens het vroeger arrest van het Hof van Verbreking van 16 maart 1939 had reeds duidelijk dit voorbehoud uitgedrukt onder de volgende bewoordingen. ... « Que certes des faits de concurrence déloyale qui accompagneraient une contrefaçon de marque de fabrique ne cesseraient pas pour cela de pouvoir être atteints par l'application de l'article 1382 du Code civil » ... dus ook de vordering tot ophouding van het K.B. nr 55 van 23 december 1945, die op dezelfde grondslag een andere rechtsbepaling vordert.

Ten slotte, zal de Voorzitter van de rechtbank van koophandel inzake de vordering tot ophouding slechts dan onbevoegd zijn, zo er gevaar zou zijn dat zijn beslissing een inbreuk zou betekenen op de bevoegdheid van een ander gerecht, in casu de rechtbank van eerste aanleg (Zie J. Ronse, « De onrechtmatige mededinging - Het omstreden toepassingsgebied van het K.B. nr 55 van 23 december 1934 » - R.W. 1948-1949 - kol. 894). Welnu, waarover gaat het eigenlijk in de onderhavige zaak?

Om niets anders dan over de beoordeling, in verband met de eerlijke gebruiken van handel of nijverheid, van de daden die voor appellanten erin zouden bestaan

een bepaald product in België in te voeren, te koop te stellen, of te verkopen, terwijl zij beslist zouden weten dat een bepaalde handelaar, bij uitsluiting van alle andere concurrenten het monopolium van invoer en verkoop van dit product hier te lande bezit, en verder, waar vaststaat dat appellanten deze daden steeds doordrijven ofschoon zij herhaaldelijk aangeklaagd werden ze stop te zetten, een rechterlijke beslissing uit te lokken die hun het strafrechtelijk bevestigd bevel zou geven hun daden onmiddellijk op te houden, indien deze daden als werkelijk strijdig met de eerlijke handelsgebruiken beschouwd en als dusdanig voor recht verklaard worden.

Ten einde deze daden te beoordelen en eventueel te verbieden, hoeft de Voorzitter van de rechtbank van koophandel zijn onderzoek geenszins uit te weiden tot het octrooirecht van de vennootschap « Keyes Fibre Company » en van haar rechtverkrijgenden, o.m. geïntimeerde, noch zich in enigerlei mate uit te spreken over de rechtsgeldigheid van dit octrooi, zijn draagwijdte, en de sancties voorzien en bepaald bij de wet van 24 mei 1854, oorzaak en voorwerp van de vordering aanhangig voor de rechtbank van eerste aanleg. Het hem overgelegd geschil en de ermede gepaard gaande vordering bewegen zich op een van elk privaat octrooi- of merkenrecht onafhankelijk vlak, waarbij enkel de vraag dient te worden opgelost of het feit voor appellanten van, wetens en willens, het monopolium van invoer en verkoop in België van geïntimeerde t.o.v. het hoger bedoeld merk verpakkingen, te hebben miskend en schadelijk gekrenkt, op zich zelf strijdig is met de eerlijke gebruiken van handel of nijverheid.

Dienvolgens, zijn wij van oordeel dat de Voorzitter terecht zijn bevoegdheid heeft erkend.

III. Wat de litispendingie betreft :

Hierboven werd reeds gewezen op het verschil van oorzaak en voorwerp tussen de onderhavige vordering tot onthouding en de vordering aanhangig gemaakt tussen o.m. geïntimeerde en appellanten vóór de rechtbank van eerste aanleg, gegrond op de krenking van het octrooirecht der vennootschappen « Keyes » en « Scandinavian », en strekkende tot herstelling van de hierdoor veroorzaakte schade (Zie: Hrb. Brussel, 24 november 1955, J.T. 1956, 376 en noot van Th. Smolders).

Uitspraak over de vordering tot onthouding en uitspraak in zake het geding van namaking van octrooi kunnen de ene t.o.v. de andere geenszins de gevolgen of uitwerkselen hebben van het rechterlijk gewijsde: afwijzing of toewijzing van de vordering tot onthouding, waarvan oorzaak, voorwerp en doel wezenlijk verschillen van die der eerste vordering, blijft immers in rechte op de beslissing over laatstvermelde eis zonder invloed.

De exceptie van litispendingie door appellanten opgeworpen is derhalve, naar ons oordeel, niet gegrond.

IV. Nopens de al dan niet gegrondheid van de vordering tot onthouding :

Zoals bij de arresten van uw Hof van 18 november 1955 (1ste K.) (J.T. 1956, 252) en van 7 januari 1958 (5de K.) (J.T. 1958, 404) terecht beslist werd, maakt de toekenning van uitsluitende alleenverkoop van een bepaald product deel uit van het handelspatrimonium van de handelaar, die erin gelukt is, doorgaans ten koste van aanzienlijke bemoeiingen en zelfopofferingen, dit monopolium te verkrijgen, en dienen de rechten die eruit voortspruiten te worden erkend en geëerbiedigd zoals alle andere rechten.

Terwijl het Hof van beroep te Brussel, bij een arrest van 18 november 1953 (Jur. Comm. Brux. 1954, 7), voorhield «*qu'ériger en principe que toute vente faite par un tiers commerçant d'une marchandise dont un autre commerçant possède l'exclusivité serait par elle-même un acte contraire aux usages honnêtes en matière commerciale est en contradiction avec le principe de droit consacré par les articles 1119 et 1165 du Code Civil*», heeft uw voormeld arrest van 18 november 1955, waarvan deze zienswijze naderhand door de rechtsleer beaamd werd (Zie o.m. Louis Van Bunnem, «*Effets à l'égard des tiers de quelques conventions conclues par autrui*», Hoofdstuk V, littera b, nrs. 38 en 39, J.T. 1956, 249), daarentegen zeer terecht beslist dat, wanneer gebleken is dat de concurrerende derde van de handelaar-titularis van het verkoopmonopolium wel degelijk die contractueel toegekende alleenverkoop gekend heeft, deze loutere kennis de concurrerende derde ertoe verplicht zich ervan te onthouden dit monopolium aan te tasten door zich het bepaalde product, voorwerp van dit monopolium, elders aan te schaffen en verder te koop te stellen en te verkopen in het gebied waarvoor de alleenverkoop werd erkend, zonder zich tot de titularis van de alleenverkoop te richten. Zo hij deze verplichting, wetens en willens, miskent en aldus aan de titularis van het monopolium, met zelfde kennis van zaken, schade veroorzaakt, zo pleegt hij een onrechtmatige daad, die tevens in strijd is met de eerlijke handelsgebruiken, en waardoor hij ten slotte ernaar streeft een concurrent te pogen uit te schakelen door het aanwenden van middelen die, gelet op deze handelsregelen en gebruiken, als feitelikheden moeten beschouwd worden (Vgl. Voorz. Hrb. Brussel, 20 maart 1952, J.T. 1953, 41 en de belangwekkende noot van Louis Van Bunnem; Zie ook Brussel, 22 oktober 1947, Pas. 1948, II, 74). De kennis van het miskende recht is dus het hoofdzakelijk criterium van de aansprakelijkheid van de derde-handelaar, afgezien van elke bewezen kwade trouw in hoofde van betrokkene (Voorz. Hrb. Brussel, 16 februari 1950, R.W. 1950-51, kol. 326.)

In onderhavig geval, staat het exclusiviteitsrecht van invoer en verkoop in België in hoofde van geïntimeerde naar ons oordeel, vast, en kunnen appellanten, gelet op de schriftelijke waarschuwingen en aanmaningen die zij ontvingen, hun volledige kennis van dit exclusiviteitsrecht bezwaarlijk betwisten. Desondanks, ook na de dagvaarding van 19 maart 1957 vóór de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, hebben zij, wetens en willens, dit monopolium op schadeberokkende wijze gekrenkt, door het invoeren, althans het in België te koop stellen en verkopen van de verpakkingen, voorwerp van dit monopolium, het hierbij door appellanten gemaakte onderscheid tussen nieuwe «*egg-trays*» en reeds gebruikte zonder belang zijnde ter zake, evenmin als de handelingen van de Duitse firma van dewelke appellanten deze verpakkingen zouden hebben gekocht.

Wij menen dan ook dat de aangevochten beslissing houdende bevel aan appellanten hun met de eerlijke handelsgebruiken strijdige en onrechtmatige daden voortaan stop te zetten volkomen gegrond is, en besluiten dienvolgens tot de afwijzing van het hoger beroep.

Arrest

Gezien de stukken, o.m. het bevelschrift tussen partijen op tegenspraak verleend door de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent, zetelend zoals in kortgeding, op 27 juli 1957;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Betreffende de bevoegdheid:

Overwegende dat de huidige vordering, op 11 juni 1957 ingesteld voor de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Gent, ertoe strekt te horen bevelen dat appellanten onmiddellijk elke tentoonstelling, invoer, verkoop of afstand zullen moeten stopzetten van bepaalde eierverpakkingen, dit op grond van het koninklijk besluit nr. 55 dd. 23 december 1934, het invoeren en verkopen door appellanten van gezegde eierverpakkingen in België daden uitmakend die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake koophandel, gezien geïntimeerde als alleenvertegenwoordiger en agent in België van de «*Scandinavian Packing Company*», fabrikante, de exclusieve en alleenverkoop van deze eierverpakkingen voor België bezit;

Overwegende dat de litigieuze verpakkingen het voorwerp zijn van een uitvindingsoctrooi waarvan de vennootschap «*Keyes Fibre Cy*» eigenares is, terwijl de «*Scandinavian Packing Cy*», als exclusief gelicentieerde uitbaatster van dit octrooi in Europa, gezegde verpakkingen fabriceert onder het merk «*Hartman Baker*»;

Overwegende dat geïntimeerde, enkele maanden vóór de huidige vordering, nl. bij deurwaardersexploot van 19 maart 1957, samen met de firma «*Keyes*», eigenares van het octrooi en met de firma «*Scandinavian Packing*», uitbaatster van het octrooi in Europa en fabrikante van het gelicentieerde produkt, appellanten voor de Rechtbank van Eerste Aanleg heeft gedagvaard ten einde, bij toepassing van art. 4 B der octrooiwet dd. 24 mei 1854, te horen zeggen voor recht dat appellanten, door het invoeren en verkopen in België van bedoelde verpakkingen, zich hebben schuldig gemaakt aan namaking van octrooi, hun verbod te horen opleggen dergelijke handelingen te herhalen en zich verder tot schadevergoeding te horen veroordelen;

Overwegende dat appellanten voor het Hof, zoals voor de eerste rechter, de onbevoegdheid ratione materiae opwerpen van de voorzitter van de Rechtbank van Koophandel om reden dat, wanneer men de feitelijke gegevens nagaat van de huidige procedure en van deze die hangende is voor de Rechtbank van Eerste Aanleg, de aan appellanten ten laste gelegde daden telkens hetzelfde kenmerk hebben van namaking van octrooi, waarvan de betuigeling uitsluitend ressorteert onder de bevoegdheid van de Rechtbank van Eerste Aanleg (art. 13 van de Octrooiwet dd. 24 mei 1854);

dat appellanten argumenteren dat het K.B. nr. 55 van 23 december 1934 geen toepassing vindt op geschillen die tot voorwerp hebben, door de betuigeling van oneerlijke mededinging onrechtstreeks de bescherming van octrooiën te verzekeren, i.a.w. dat geïntimeerden niet vermogen de uitsluitende bevoegdheid van de rechtbank althans tijdelijk te ontduiken door dezelfde daden in de ene procedure als namaking van octrooi te bestempelen en in de andere als oneerlijke mededinging;

Overwegende dat het K.B. van 23 december 1934 weliswaar niet van toepassing is op de geschillen die tot voorwerp hebben, door de betuigeling van oneerlijke mededinging, in feite de namaking van handels- of fabrieksmerken te betuigelen (Verbr. 16 maart 1939, Pas. I, 150; Verbr. 25-1-1943, Pas. 1944, I, 70; Brussel, 27-10-1939, Pas. 1940, II, 38);

Overwegende echter dat het K.B. van 23 december 1934 wel van toepassing is en de voorzitter van de

Rechtbank van Koophandel wél bevoegd is wanneer daden worden aangeklaagd die, afgezien van het privaat recht van een van partijen op haar octrooi of op haar handelsmerk, op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke gebruiken van handel of nijverheid, en een oneigenlijk misdrijf uitmaken omdat zij de bescherming van de producent of handelaar in het gedrang brengen door handelwijzen die de normale voorwaarden van de mededinging verdraaien (Verbr. 25-11-1943, Pas. 1944, I, 72; Gent 25-4-1949, R.W. 1949-50, kol. 160; Gent 30-4-55, R.W. 1955-56, kol. 645);

Overwegende dat het huidige geding geenszins « enkel en alleen » tot voorwerp heeft handelingen te doen ophouden die slechts strijdig zijn met de octrooiwet, maar ertoe strekt handelingen te doen stopzetten die op zich zelf strijdig zijn met de eerlijke handelsgebruiken, nl. de oneerlijke praktijk die erin bestaat een bepaald produkt in België in te voeren en te koop te stellen, wetende dat een bepaald handelaar, nl. geïntimeerde, bij uitsluiting van alle andere concurrenten, het monopolium van invoer en verkoop van dit produkt hier te lande bezit;

Overwegende dat, ten einde deze daden te beoordelen en eventueel te verbieden, de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel zich geenszins moet uitspreken over de rechtsgeldigheid en krenking van het octrooirecht van de vennootschap « Keyes » en van haar rechtsverkrijgers, o.m. geïntimeerde, noch over de sancties voorzien door de wet van 24 mei 1854;

dat, om het huidige geschil op te lossen, hij alleen moet onderzoeken of de handelwijze van appellanten, wanneer zij wetens en willens geïntimeerde's monopolie van invoer en verkoop in België ten overstaan van de litigieuze verpakkingen miskennen en krenken, afgezien van elk privaat octrooi of merkenrecht, al dan niet strijdig is met de eerlijke gebruiken van de handel;

dat de omstandigheid dat de gewraakte handelingen tevens strijdig zouden zijn met het octrooirecht, en in de dagvaarding als dusdanig worden aangeklaagd, hieraan niets verandert;

dat geïntimeerde de huidige vordering geenszins instelt als titularis van rechten voortvloeiende uit het brevet, maar als titularis van een monopolie van invoer en verkoop in België;

Overwegende dat geïntimeerde in beide vorderingen geenszins « hetzelfde vordert »;

dat de ingeroepen oneerlijke mededinging wél in iets anders bestaat dan in een inbreuk op het octrooirecht, nl. in een inbreuk op het recht op alleenverkoop in België;

dat geïntimeerde in de octrooiwet niet noodzakelijk het middel vindt om de gewraakte daden van oneerlijke mededinging te doen ophouden;

dat zulks blijkt uit de eigen stelling van appellanten die staande houden dat geïntimeerde de octrooiwet niet kan inroepen o.m. omdat de ingevoerde verpakkingen oorspronkelijk zijn; dat geïntimeerde wél de inbreuk kan inroepen op zijn recht op alleenverkoop;

Overwegende dat in die omstandigheden, het feit dat de beslissingen die de Voorzitter der Rechtbank van Koophandel bij toepassing van het K.B. van 23 december 1934 neemt, de grond raken, niet afdoende is;

dat de eerste rechter derhalve noch ingevolge art. 13 van de wet van 24 mei 1854, noch ingevolge art. 36 van de wet van 22 maart 1886, onbevoegd was;

Betreffende de litispendentie :

Overwegende dat, zoals hierboven werd aangetoond, de rechter, om het karakter van oneerlijke mede-

dinging van de gewraakte daden en de gegrondheid van de huidige vordering te beoordelen, zich geenszins moet uitspreken over de rechtsgeldigheid en de draagkracht van het octrooirecht noch over zijn krenking; dat de oorzaak van beide vorderingen niet dezelfde is;

dat, terwijl de vordering ingeleid voor de Rechtbank van Eerste Aanleg gesteund is op de schending van het octrooirecht, de huidige vordering haar oorzaak vindt in de hierboven nader omschreven miskenning van de eerlijke gebruiken in zake koophandel;

dat, zoals hierboven werd aangetoond, de uitspraak in het ene geding geenszins de gevolgen van het rechterlijk gewijsde kan hebben ten overstaan van de uitspraak in het andere;

dat de exceptie van litispendentie derhalve ongegrond is;

Ten gronde :

Overwegende dat geïntimeerde twee verklaringen overlegt van de Deense vennootschap « Scandinavian Packing Cy », fabrikante van de litigieuze verpakkingen, de eerste dd. 8 februari 1957, bij de welke deze firma verklaart « that Maison Holvoet, Olsene, are our Sole Agents for Belgium », de tweede dd. 13 augustus 1957, waarbij zij nogmaals verklaart dat geïntimeerde haar enige vertegenwoordiger is voor de invoer en verdeling in België van haar eierverpakkingen en erbij voegt dat geen andere firma's het recht hebben nieuwe of occasionele verpakkingen van hun merk in België in te voeren of te verkopen;

dat er geen reden is om aan de oprechtheid van deze verklaringen te twijfelen; dat zij bewijskrachtig zijn;

dat geïntimeerde's exclusiviteitsrecht voor invoer en verkoop in België derhalve, in strijd met wat appellanten beweren wel degelijk vaststaat;

dat appellanten die, én door geïntimeerde, én door de raadsman van de « Scandinavian Packing Cy » herhaaldelijk op het onrechtmatige van hun handelwijze werden gewezen en werden aangemaand hun handelswijze stop te zetten, niet kunnen loochenen dit exclusiviteitsrecht te hebben gekend;

dat appellanten, niettegenstaande deze aanmaningen, de litigieuze produkten verder blijven invoeren en verkopen zonder dit exclusiviteitsrecht te eerbiedigen.

Overwegende dat een handelaar die, wetend dat een andere handelaar het monopolie van invoer en verkoop in België van een bepaald produkt bezit, niettemin zelf dit produkt in België invoert en verkoopt, een onrechtmatige aanslag pleegt op dit monopolie-recht en zo doende een daad stelt die in strijd is met de eerlijke gebruiken in zake koophandel;

dat de rechten en de houding van de Duitse firma bij wie appellanten zich de litigieuze produkten aanschaffen, ter zake onverschillig zijn;

dat de vraag niet is of deze firma de litigieuze produkten naar België mocht exporteren, maar alleen of appellanten ze mochten invoeren en verkopen met miskenning van geïntimeerde's invoer- en verkoopmonopolie voor België;

dat, nu geïntimeerde's monopolie dienaangaande geen onderscheid maakt, dezelfde oplossing geldt voor de reeds gebruikte inpakkingen;

dat alweer, niet de handelwijze dient beoordeeld van de voortverkopers van deze gebruikte inpakkingen, maar alleen de daad van appellanten die ze invoerden en verkochten met miskenning van geïntimeerde's monopolie;

dat men niet inziet waarom de Deense fabrikante het exclusief recht op invoer en verkoop van haar

produkten in België niet zou mogen toevertrouwen aan geïntimeerde;

dat appellanten dit monopolie moeten eerbiedigen en, wanneer zij dit niet doen, niet slechts een belang schenden, maar een recht;

dat het Hof geen notitie neemt van nota's die na de sluiting der debatten werden neergelegd;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advocaat-generaal Matthijs in zijn eensluidend advies;

Alle andere en meeromvattende besluiten verwerpende als ongegrond;

Ontvangt het beroep doch verklaart het ongegrond, wijst de excepties van onbevoegdheid en litispending af en bevestigt het bestreden bevelschrift;

Veroordeelt appellanten tot de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 12 februari 1959.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Buysse.

Eerste Advocaat-generaal : M. Vanhoudt.

Advocaten : Mrs. Duerinck, Piret, De Noos en Muylaert.

Onrechtmatige daad. — Beschadiging van een woonhuis, waarvan de herstelling aan een voorafgaande vergunning is onderworpen. — Omvang van de schade.

De door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade moet volgens de concrete omstandigheden, eigen aan ieder geval, bepaald worden. Aldus zal, wanneer een op zichzelf onbelangrijke verwonding wegens predispositie van het slachtoffer een dodelijke afloop heeft een vergoeding wegens doding verschuldigd zijn. Om een gelijke reden zal, wanneer een op zichzelf weinig belangrijke beschadiging van een woonhuis, dat echter bestendig onbewoonbaar wordt doordat een rooiingsplan bestaat en de herstelling aan een voorafgaande vergunning onderworpen is, de aan de eigenaar in billijkheid toekomende vergoeding niet bestaan uit de kosten der theoretische herstellingswerken maar uit een bedrag, dat hem in staat stelt over een andere gelijkwaardige woning te beschikken en dat bovendien de daarmede gepaard gaande schade en ongemakken compenseert.

De vergoedingsplicht van de veroorzaker der schade wordt niet beïnvloed door de eventuele toekenning van bouwpremies aan de benadeelde.

O.M. en De Wandel b.p. t/ Vervae.

Nadat verweerder bij vonnis van de Correctionele Kamer der Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde dd. 7 mei 1957 werd veroordeeld uit hoofde van A. Onvrijwillige slagen of verwondingen; B. Inbreuk op de wegcode, en C. In dronken toestand een voertuig bestuurd te hebben, te Zele de 4 april 1957 werd, op burgerlijk gebied, verweerder verwezen te betalen aan de burgerlijke partij De Wandel Petrus, ten provisionele titel de som van een frank; akte werd gegeven aan deze burgerlijke partij dat ze haar vordering bepaalt op de som van 350.000 frank (en een deskundigelees);

Gelet op het vonnis dd. 24 april 1957 verleend door de Heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde zetelend in kortgeding waarbij architect P. Carels als deskundige werd aangesteld;

Gezien het deskundig verslag;

Gelet op het vonnis dd. 13 oktober 1958 uitgesproken door de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde waarbij, op tegenspraak, verweerder verwezen werd om aan aanlegger te betalen de som van 85.000 frank, meer de vergoedende intresten te rekenen vanaf de dag van het ongeval zijnde 4 april 1957, de gerechtelijke intresten te rekenen vanaf 7 mei 1957 en de kosten van aanstelling;

Het meer gevorderde werd ontzegd als ongegrond;

Het vonnis werd uitvoerbaar verklaard bij voorraad, niettegenstaande beroep.

Overwegend dat verweerder Vervae Julien en de burgerlijke partij De Wandel Edgard tijdig en regelmatig beroep hebben aangetekend;

Overwegend dat door de kwestieuze aanrijding de voorgevel van het woonhuis van eiser een belangrijke indeuking onderging, met verscheidene in alle richtingen lopende barsten, beschadiging van venster raam en bezetwerk enz., waardoor het huis praktisch onbewoonbaar werd gemaakt (Zie verslag van deskundige Carels o.m. bl. 9);

Overwegend dat waar, voor de herstelling, een deel van de beschadigde voorgevel afgebroken en herbouwd moet worden, werk dat geen onderhouds- of instandhoudingswerk maar wel een herbouwing uitmaakt, en waar wegens het bestaan van een urbanisatieplan dergelijk werk aan voorafgaande vergunning onderworpen is, verweerder ten onrechte aan eiser verwijt deze vergunning te hebben aangevraagd, en zich bij de weigering van het betrokken bestuur te hebben neergelegd;

Overwegend dat de door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade bepaald dient te worden in de concrete omstandigheden eigen aan ieder geval; dat wanneer een op zichzelf onbelangrijke verwonding een dodelijke afloop heeft wegens predisposities van het slachtoffer, de verschuldigde vergoeding deze is ingevolge de doding; dat, om een gelijke reden, wanneer een op zichzelf weinig belangrijke beschadiging aan een woonhuis, om reden dat dit woonhuis aan een rooiingsplan onderworpen is en niet zonder voorafgaande vergunning mag hersteld worden de bestendige onbewoonbaarheid ervan teweegbrengt, de vergoeding die in billijkheid aan de eigenaar toekomt niet deze is die beantwoordt aan de theoretische herstellingswerken maar deze die de eigenaar in staat stelt een andere gelijkwaardige woning te genieten en die bovendien de schade en ongemakken geleden bij verhuizing, huren ener andere woning enz. compenseert;

Overwegend anderzijds dat de vergoeding geen oorzaak mag zijn van verrijking voor de beschadigde;

Overwegend dat de eerste rechter deze principes heeft ingezien en degelijk toegepast; dat de schatting der vergoeding, zoals ze door hem gedaan werd, billijk is en door het Hof beaamd wordt;

Overwegend dat verweerder ten onrechte voorhoudt dat bij het bepalen der vergoeding rekening zou moeten gehouden worden met de bouwpremie welke eiser voor een eventuele herbouw zal kunnen genieten; dat het toekennen van dergelijke premie in het onderhavig geval geen zekerheid is, en dat, overigens toelagen of premies, zelfs mochten ze met zekerheid verwacht worden, quod non, niet tot voorwerp noch uitwerksel kunnen hebben de schuld van de verantwoordelijke dader der beschadiging te verminderen;

Om deze redenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak;
Alle andere besluiten verwerpend;
Verklaart de beroepen ontvankelijk doch ongegrond;
Bevestigt het bestreden vonnis;
Veroordeelt eiser en verweerder ieder tot de helft van de kosten van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Eerste kamer. — 21 mei 1959.

Voorzitter : M. De Preter.

Rechters : M.M. Ceulemans en Dillen.

Advocaten : Mrs. H. Dusoso en P. Speyer.

Eigendomsrecht. — Bevoegdheid bij betwistingen tussen aanpalende eigenaars. — Recht van een eigenaar een hoger bouwwerk op te richten naast een lager gebouw. — Geen schadevergoeding.

Betwistingen met betrekking tot de konkrete verplichtingen der eigenaars van aanpalende eigendommen behoren tot de bevoegdheid van de Vrederechter, doch betwistingen in verband met de algemene verplichting van elke eigenaar behoren tot de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg. Een bouwwerk, opgetrokken naast een kleiner gebouw dat hierdoor van een groot gedeelte van zijn licht- en luchttoevoer wordt beroofd, berokkent onbetwistbaar een nadeel dat evenwel geen aanleiding geeft tot schadevergoeding indien er geen fout bewezen wordt in hoofde van de bouwer van het grotere bouwwerk.

Door het bouwen oefent men zijn eigendomsrecht uit, doch men verwerft geen recht op de onveranderlijkheid van zijn buurt.

Bollaerts t/ Rombouts cs.

Aangezien aanlegster van verweerdere de afbraak eist van de werken, die deze laatste lieten uitvoeren op dit deel van hun eigendom, dat paalt aan haar eigendom in de Rudolfstraat 48 te Antwerpen, en tot oprichting waarvan zij het recht, hun toegekend door art. 659 B.W. aanwenden, t.t.z. met de voorheen gemene hofmuur te herbouwen om hem te kunnen verhogen; en, voor het geval deze afbraak zou geweigerd worden, een schadevergoeding van 200.000 fr.;

Overwegende dat in haar inleidende dagvaarding aanlegster aanvoert dat zij tengevolge van het opgerichte bouwwerk een schade lijdt, en deze schade het gevolg is van een niet-toelaatbare gedraging van verweerdere en o.m. van hun miskenning van het principieel vastgelegd in art. 544 Burg. Wetboek;

Overwegende dat verweerdere meerdere voorafgaandelijke opwerpingen tegen deze eis inbrengen;

1. Onbevoegdheid van de gevatte Rechtbank :

Overwegende dat verweerdere als eerste middel doen gelden dat het de Rechtbank van vrede zou horen en niet de Rechtbank van eerste aanleg om kennis te nemen van betwistingen, die dragen op verplichtingen door de wet opgelegd aan eigenaars van aanpalende eigendommen, zoals art. 3 § 3 van de wet van 25 maart 1876 luidt;

Overwegende nochtans dat het ten deze niet gaat

over een betwisting, die verbonden is aan een van die konkrete verplichtingen, die de wet oplegt aan eigenaars van aanpalende eigendommen, zoals dit het geval is voor kwesties van mandeligheid, van afbakening en van nazicht van inhoudsmaat, doch wel over een betwisting, die de algemene verplichting van elke eigenaar, ongeacht het aanpalen van de eigendommen en de hierop toepasselijke specifieke verplichtingen, om van zijn eigenaarsrecht niet dit gebruik te maken, dat, buiten die specifieke verplichtingen om, door de wetten of reglementen verboden is;

Overwegende derhalve dat de Rechtbank van eerste aanleg wel bevoegd is om van de ingestelde vordering te kennen;

2. *Exceptio obscuri libelli* :

Overwegende dat verweerdere voorhouden niet wijs te kunnen worden uit de inleidende dagvaarding en niet gissen kunnen op wat aanlegster zich steunt om te gewagen van haar recht op de gemene hofmuur, een recht op afbraak van de opgebouwde muur en een recht op schadevergoeding;

Overwegende nochtans dat de dagvaarding, welke aanlegster liet betekenen, beantwoordt aan de vereisten van art. 61 W.B.R. en zowel het voorwerp van de eis als de summierse uiteenzetting van de aangevoerde middelen er in voorkomen;

Overwegende dat dit middel van niet-ontvankelijkheid dan ook als ongegrond voorkomt;

3. *Ten gronde* :

Overwegende dat verweerdere op hun grond een bouwwerk opgericht hebben, waarvan niet kan gezegd worden dat het door de wetten of de reglementen verboden is, zodat verweerdere zich gehouden hebben aan een naleven van art. 544 Burg. Wetboek;

Dat weliswaar dit bouwwerk opgetrokken werd aan de uiterste grens van het eigendom van verweerdere, derwijze dat het appartementsgebouw van aanlegster in de schaduw van dit bouwwerk kwam te staan, en het er een groot deel van zijn licht- en luchttoevoer bij inschoot wat onbetwistbaar een nadeel berokkende aan aanlegster;

Overwegende nochtans dat het niet volstaat dat aanlegster een schade zou ondergaan tengevolge van de aanwezigheid van dit bouwwerk om tot het besluit te komen dat zijn oprichten een fout in hoofde van verweerdere zou uitmaken;

Overwegende dat het een hoofdvereiste blijft de fout te bewijzen in hoofde van degene, die men aansprakelijk wil stellen voor de ondervonden schade;

Dat aanlegster deze fout wil zien in het gemis aan vooruitzicht van verweerdere, wanneer deze in plaats van een bouwwerk op te richten dat slechts een gewoon nadeel van buurschap met zich zou brengen, er een opgevat en doorgevoerd hebben dat ten haren opzichte een buitengewoon nadeel van buurschap zou teweeg brengen;

Overwegende nochtans dat deze beschouwing van geen waarde is, wanneer het bouwwerken betreft, die buiten hun eigen karakteristieken en door hun aanwezigheid alléén een broze veronderstelling zouden te niet doen van de buur, die vroeger bouwde en zich niet afvroeg of later een daarnaast opgetrokken bouwwerk het uitzicht en de plaatselijke toestand niet zou veranderen;

Want dat, wie door bouwen zijn eigenaarsrecht uitoefent, daarnaast geen recht verwerft op de onveran-

derlijkheid van zijn buurt en het verlies van de voorheen geapprecieerde voordelen van zijn omgeving, al weze deze schadelijk, zowel aan zijn gemis aan vooruitzicht toe te schrijven is als aan het rechtmatig belang van de buur, die het nieuwe bouwwerk optrekt, zodat het niet verantwoord zou zijn het eerste te beschermen en het tweede te beknotten;

Overwegende derhalve dat de vordering van aanlegster als ongegrond voorkomt;

4. Over de tegeneis :

Overwegende dat verweerders bij tegeneis hoofdens roekeloos en tergend geding een schadeloosstelling vorderen van 25.000 fr.;

Overwegende nochtans dat het geding, door aanlegster ingesteld, dit karakter niet vertoont, zodat er ook geen aanleiding kan bestaan om deze eis in te willigen;

Om deze redenen :

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben. Alle andere en verdere besluiten verwerpende, Rechtdoende op tegenspraak,

Verklaart zich bevoegd en de ingestelde eis ontvankelijk doch ongegrond, wijst aanlegster ervan af en veroordeelt haar tot de kosten van de hoofdeis;

Verklaart de tegeneis ontvankelijk doch ongegrond en wijst tegeneisers ervan af met verwijzing in de kosten ervan;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE MECHELEN

19 januari 1957.

Voorzitter : M. Janssens.

O.M. : M. Tilman.

Advocaten : Mrs. Ooms, Smets, Van den Heuvel, Meeus en Lesthaeghe.

Verkeersongeval. — Onbewaakte overweg. — Verplichtingen van treinmachinist. — Werken in de nabijheid door derden verricht. — Veiligheidsmaatregelen moeten door die derden worden genomen.

Geen enkele wettelijke bepaling legt aan de treinmachinist de verplichting op bij het naderen van een onbewaakte overweg speciale voorzorgen te treffen, hetzij door het geven van geluidsignalen, hetzij door te vertragen.

Wanneer in de nabijheid van een onbewaakte overweg werken worden uitgevoerd door derden, moet niet de N.M.B.S., doch moeten die derden uitzonderlijke veiligheidsmaatregelen treffen ter beveiliging van het voor die werken gebezigde personeel.

O.M. en N.M.B.S. t/ Maton en P.V.B.A. Transports.
Van den Broecke en P.V.B.A. Van den Broecke
t/ Richebois en N.V. E.H.B.A.

A. Op strafgebied :

Aangezien uit de gegevens van de strafbundel en het onderzoek ter zitting gedaan blijkt dat beklaagde Maton op 23 augustus 1955 rond het middaguur, in dienst van de P.V.B.A. Transports Van den Broecke, een vrachtwagen bestuurde te Puurs, ter plaatse genaamd Meermansdreef aan de onbewaakte overweg-spoor nr 20 van de spoorbaan Mechelen-Puur;

Dat hij bij het oprijden van gezegde onbewaakte overweg werd aangereden door een mazout-trein der N.M.B.S., rijdende in de richting van Puurs;

Dat bij dit ongeval De Ost Karel, Boey Jan en een onbekend gebleven kind werden gekwetst;

Aangezien het daarbij vaststaat, dat gezegde Meermansdreef, waarover Maton kwam gereden, een aarde-weg is, waarover ten tijde van het ongeval het verkeer verboden was, wegens in uitvoering zijnde werken, waaraan beklaagde, als vrachtvoerder in dienste van de P.V.B.A. Transports Van den Broecke deelnam;

Dat de onbewaakte overweg door een St-Andries-kruis was signaleerd;

Dat beklaagde Maton het bestaan van de onbewaakte overweg zeer goed kende, evenals de gehele plaatselijke toestand, om reden, zoals reeds gezegd, dat hij ter plaatse deelnam aan in uitvoering zijnde werken en hij als zodanig regelmatig, met zijn camion de overweg moest overrijden;

Aangezien daarbij nog vaststaat dat in elk geval, en in strijd met wat beklaagde wil doen aannemen, dezès zichtbaarheid in de richting van waaruit de mazout-trein kwam gereden, zodanig was, dat hij er zich op afdoende wijze kon van vergewissen of er al dan niet een trein in aantocht was, en zulks alvorens de overweg te moeten oprijden;

Dat inderdaad het bij de strafbundel gevoegde plan en het op schaal getekende plan neergelegd door de N.M.B.S., afdoende aantonen dat de zichtbaarheid voor Maton weliswaar niet steeds dezelfde was naar gelang de afstanden waarop hij zich van de overweg bevond, maar zij in elk geval, eens genaderd tot een $\pm$ zeven-tal meter van de overweg, meer dan 200 meter bedroeg, om bij verdere nadering nog aanzienlijk te vergroten;

Aangezien uit al deze feitelijke omstandigheden, die bezwaarlijk voor betwisting vatbaar zijn, op overtuigende wijze blijkt dat beklaagde op onvoorzichtige en geenszins te verantwoorden wijze de niet bewaakte spooroverweg is opgereden wanneer de mazouttrein in de onmiddellijke nabijheid naderde;

Aangezien deze onvoorzichtigheid aan de basis ligt van het besproken ongeval;

Dat derhalve de feiten, voorzien onder letters A.B.C. der dagvaarding dd. 21-12-1955 van de heer Procureur der Konings, ten laste van beklaagde Maton als bewezen voorkomen;

Dat deze feiten zich vermengen als voortspruitende uit hetzelfde gebrek aan vooruitzicht, voorzorg of achtzaamheid en er derhalve slechts één straf dient toegepast;

Aangezien beklaagde Maton echter zijn verantwoordelijkheid in zake betwist en voorhoudt dat deze zou ten laste vallen van de door zijn werkgever P.V.B.A. Transports Van den Broecke, rechtstreeks gedaagde Richebois Emile;

Aangezien hij desbetreffend doet gelden, dat deze laatste, als werkleider van de rechtstreeks gedaagde E.H.B.A., een inbreuk zou hebben gepleegd op artikels 418-420-422 van het strafwetboek, door te hebben nagelaten aan bewuste overweg het verkeer bestendig te regelen door het opstellen van een werkmán, voorzien van een rode vlag;

Dat namelijk zulke dienst wel werd verzekerd gedurende de werkuren maar de man met die taak gelast, zijn post aan de overweg in kwestie tijdens de middagschachtijd had verlaten, met als gevolg dat beklaagde Maton niet van de aankomst van de mazout-trein werd verwittigd;

Dat dit feit, namelijk het niet regelen van het verkeer ter plaatse ten tijde van het ongeval, een onbetwistbaar gebrek aan vooruitzicht of voorzorg zou

daarstellen en als zodanig zou aan de basis liggen van het besproken ongeval;

Aangezien deze zienswijze niet kan worden bijgetreden;

Aangezien vooreerst niet wordt aangetoond dat de firma E.H.B.A. tegenover de firma Transports Van den Broecke enige verbintenis zou hebben aangegaan betreffende het nemen van veiligheidsmaatregelen in voordeel van het personeel van laatstgenoemde firma waartoe beklaagde Maton behoort, en derhalve moet worden aanvaard dat de firma Transports Van den Broecke, op eigen risico het transport ter plaatse verzekerde, blijkbaar als onderaannemers van de firma E.H.B.A.;

Aangezien waar geen de minste overeenkomst tussen beide voornoemde firma's werd afgesloten betreffende de eventuele regeling van het verkeer ter plaatse het niet opstellen van een werkman aan de overweg door de rechtstreeks gedaagden, de verantwoordelijkheid van deze laatste niet kan in het gedrang brengen;

Aangezien de omstandigheid dat in feite door de rechtstreeks gedaagden toch het verkeer ter plaatse zou zijn geregeld geweest tijdens de op het werkhuis-reglement voorzien werkuren, daaraan niets wijzigt;

Aangezien bovendien, zelfs indien in casu de niet opstelling van een werkman aan de onbewaakte overweg, enige fout in hoofde van de rechtstreeks gedaagden zou uitmaken — quod non, zoals hoger gezegd — dan nog dit feit in de gegeven omstandigheden zonder enig verband tot het ongeval in kwestie zou moeten worden beoordeeld;

Aangezien inderdaad beklaagde Maton tijdig heeft opgemerkt dat het verkeer niet was geregeld en hij derhalve voor zijn eigen veiligheid instond, hetgeen duidelijk blijkt uit zijn eigen verklaring waar hij zegt: «gekomen aan de onbewaakte overweg, waar steeds een werkman der firma E.H.B.A. het verkeer regelt, bemerkte ik deze persoon niet; ik dacht, ik moet hier oppassen voor de trein...»;

Aangezien niet de minste fout in hoofde van de rechtstreeks gedaagde Richebois Emile bewezen zijnde, hij dient vrijgesproken van de inbreuken hem in de rechtstreekse dagvaarding ten laste gelegd;

Aangezien de beklaagde Maton, de inbreuken pleegde tijdens en ter gelegenheid van het werk, hem opgelegd door gedaagde P.V.B.A. Transports Van den Broecke, dat deze laatste dus hoofdelijk en burgerlijk verantwoordelijk is voor zijn aangestelde;

.....

B. Op burgerlijk gebied:

Aangezien de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, zich burgerlijke partij heeft gesteld tegen beklaagde Maton en de voor deze burgerlijk verantwoordelijke gedaagde P.V.B.A. Transports Van den Broecke, en vraagt deze beiden te veroordelen tot de solidairlijke betaling van 73.863 fr., ten titel van schadevergoeding, bedrag te vermeerderen met de vergoedende en gerechtelijke intresten en de kosten, alles uitvoerbaar bij lijfswang;

Aangezien de N.V. Verzekeringsmaatschappij «De Vrede», zich burgerlijke partij heeft gesteld tegen beklaagde Maton en de voor deze burgerlijke verantwoordelijke gedaagde P.V.B.A. Transports Van den Broecke, alsmede tegen de rechtstreeks gedaagde Richebois Emile en de N.V. E.H.B.A. en vraagt al deze partijen te veroordelen tot de solidairlijke betaling van 2.307 fr., te vermeerderen met de vergoedende en gerechtelijke intresten en de kosten; dat zij tevens vraagt haar akte te verlenen van haar voorbehoud voor de toekomst;

Aangezien beklaagde Maton alleen de algehele verantwoordelijkheid van het ongeval draagt wegens de hierboven te zijnen laste weerhouden feiten, en hij derhalve gehouden is tot herstel der algehele schade door de onderscheiden burgerlijke partijen ondergaan;

Aangezien beklaagde Maton en zijn werkgever de P.V.B.A. Transport Van den Broecke daartegen beweren dat de burgerlijke partij N.M.B.S. voor het ongeval zou verantwoordelijk zijn, hetzij voor het geheel, hetzij minstens gedeeltelijk, om reden dat zij niet de nodige maatregelen zou hebben getroffen om het ongeval te voorkomen;

Dat also geen licht- noch geluidgevendende signalen waren aangebracht aan de overweg in kwestie;

Dat geen speciale instructies gegeven waren aan de machinist;

Dat deze laatste een overdreven snelheid van 30 à 35 Km per uur, zou hebben ontwikkeld, hetgeen hem niet zou hebben toegelaten tijdig te stoppen;

Dat bovendien de machinist onvoldoende en laattijdig geluidssignalen zou hebben gegeven;

Aangezien het niet ter zake dienend is te onderzoeken of de N.M.B.S. ter plaatse van het ongeval al de met het oog op een veilig verkeer noodzakelijke signalisatie- of waarschuwingstekens zou hebben aangebracht, om reden dat «in casu» als vaststaand moet worden aanvaard dat de overweg in kwestie bijzonder goed gekend was door beklaagde Maton, die tijdens de uitoefening van zijn dagtaak, meermaals per dag over bedoelde overweg diende te rijden en zich derhalve bij afwezigheid van elke signalisatie, nog niet kon vergissen nopens de plaatselijke toestand, waarvan hij rekening diende te houden;

Aangezien niet wordt ingezien en niet wordt aangetoond welke zagezegd «speciale instructies» aan de machinist van de trein zouden moeten gegeven zijn;

Dat trouwens waar ter plaatse werken werden uitgevoerd, niet door de N.M.B.S. zelf, maar door derden, het niet aan de N.M.B.S. behoorde uitzonderlijke veiligheidsmaatregelen te treffen ter beveiliging van het aan die werken gebezigde personeel, maar het aan deze laatsten zelf behoorde zich door aangepaste middelen en een vermeerderde waakzaamheid te beveiligen tegen het eventueel door hun daden vergroot risico;

Aangezien een snelheid van 30 à 35 Km per uur voor een mazout-trein geenszins overdreven en evenmin als gevaarlijk kan worden beoordeeld en het bovendien beklaagde behoorde rekening te houden met de snelheid waarmede de trein, die hij zoals hoger is aangetoond, mits de nodige aandacht te geven, tijdig kon zien aankomen en waarvan hij de absolute prioriteit diende te eerbiedigen, naderde;

Aangezien ten slotte geen enkele wettelijke beschikking de machinist de verplichting oplegde, van bij het naderen van de onbewaakte overweg speciale voorzorgen te treffen, hetzij door het geven van geluidssignalen hetzij door te vertragen en er in casu, geen uitzonderlijke omstandigheden (bv. volledige onzichtbaarheid wegens dikke mist), aanwezig waren, waardoor hij in feite zou kunnen zijn gehouden geweest toch zulke voorzorgen te nemen;

Aangezien derhalve geen enkele fout in hoofde van de N.M.B.S. of haar aangestelde bewezen voorkomt en dienvolgens de N.M.B.S. niet gehouden is de door het ongeval aangerichte schade zelfs maar gedeeltelijk te vergoeden of te dragen;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

15 oktober 1959.

Voorzitter : M. Wuyts.

Referendaris : M. Arendt.

Advocaten : Mrs. J. De Schrijver en W. Verougstraete.

**Onerlijke mededinging (K.B. van 23 december 1934).
— Voldoende verschil tussen de benaming «Die Poorte» en «Porta Pockets».**

Er bestaat voldoende verschil tussen de benaming «Die Poorte» en de afbeelding ervan en de benaming «Porta Pockets» en de afbeelding ervan om in de geest van een normaal aandachtig koper geen verwarring te stichten.

Thiry-Van Ael t/ Uitgeversmaatschappij Elsevier.

Gezien de geboekte dagvaarding van 1 september 1959 strekkende tot het verbod te horen opleggen aan verweerster verder gebruik te maken van de benaming «Porta Pockets» alsook van de afbeelding van een poort, en verder, dergelijke boeken nog te verkopen;

Stekkende bovendien tot het horen bevelen aan verweerster al de boeken dragende deze benaming of afbeelding en dewelke alreeds aan de boekhandelaars geleverd werden, binnen de drie dagen terug te halen;

Aangezien het niet betwist wordt dat aanlegster noch atlas van klein formaat noch pocketboek uitgeeft zodat er geen verwarring tussen de respectievelijke «produkten» van beide partijen mogelijk blijkt;

Aangezien overigens er een genoegzaam verschil bestaat tussen de benaming «Die Poorte» en de afbeelding ervan, en de naam van «Porta Pockets» gebruikt door verweerster met, eveneens het embleem van een poort, om geen verwarring te stichten in de geest van een koper met een normale aandacht begiftigd;

Aangezien echter blijkt dat kort na het protest van 16 juni 1959 uitgaande van aanlegster, verweerster vermoedelijk in overweging van de goede betrekkingen van uitgever tot drukker hebbende vroeger tussen partijen bestaan, en gedreven door een gevoel van inschikkelijkheid, aan aanlegster weten liet dat zij «voortaan de naam Porta en het embleem met de poort niet meer drukken zou op de uit te geven series...»

Aangezien de bewoordingen «voortaan» en «uit te geven series» op redelijke wijze dienen te worden geïnterpreteerd;

Aangezien er nooit in de bedoeling van verweerster lag de titelpagina te vervangen van de alreeds voor de verkoop gereed liggende boeken en zulks wegens de technische moeilijkheden en de grote kosten welke dergelijke verrichting teweeggebracht zou hebben.

Aangezien, anderzijds, de wijzigingen welke verweerster aangebracht heeft vanaf haar vierde editie (benaming «Elsevier Pocket» en vignette vertegenwoordigende de welbekende «oude man met de boom») het bewijs uitmaken van haar goede trouw en van de loyale uitvoering van haar belofte;

Om deze redenen :

Zetelend zoals in kortgeding bij toepassing van het K.B. nr 55 van 23 december 1934.

Maken melding van de toepassing van artikel 2 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaren ons bevoegd maar zeggen de eis niet gegrond;

Veroordelen aanlegster tot de kosten.

ARBEIDSGERECHT TE BRUSSEL

3e Kamer. — 4 september 1959.

Voorzitter : M. Ugeux.

Rechtskundig Bijzitter : M. Coupé.

Advocaat : Mr. F. Slegghers.

Dienstcontract op proef. — Kan na de in diensttreding worden opgemaakt.

Een dienstcontract op proef kan na de indiensttreding worden opgemaakt. Door de wet is niet het dubbele vereiste gesteld, dat het dienstcontract op proef vóór de in diensttreding en schriftelijk zou worden opgesteld.

Van Cutsem t/ N.V. Les Ateliers M. Moureau.

Aangezien het geding strekt tot de betaling van de som van 20.447 fr. ten titel van schadevergoeding wegens kontraktbreuk (3 maanden gemiddeld loon);

Aangezien aanlegger in dienst van verweerster trad of 1 juli 1957 in hoedanigheid van bediende;

Aangezien niet betwist wordt dat slechts na de indiensttreding, door partijen schriftelijk bedongen werd dat de gesloten overeenkomst als zijnde op proef zou beschouwd worden;

Aangezien aanlegger voorhoudt dat bij gebreke aan een schriftelijke overeenkomst gesloten vóór de indiensttreding de tussen partijen gesloten overeenkomst moet aangezien worden als zijnde een kontrakt van onbepaalde duur;

Aangezien deze overtuiging door de Raad niet kan worden gedeeld; dat moest men de door aanlegger voorgebrachte argumentatie goedkeuren, dan het op proef aangegaan dienstverband voorafgaandelijk, en schriftelijk zou moeten vastgesteld worden;

Aangezien de wet deze dubbele vereiste niet heeft voorzien; dat de wetgever zeker niet van de voorafgaandelijke schriftelijke bedingung van een proeftijd een substantieel element van het dienstverband op proef heeft willen maken;

Aangezien derhalve moet aangezien worden dat ter zake een dienstverband op proef werd aangegaan;

Om deze redenen :

De Raad,

Gelet op artikel 4, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken; Beslissende op tegenspraak en in eerste aanleg;

Alle andere besluiten van de hand wijzend als tegenstrijdig;

Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst derhalve aanlegger van zijn eis af en veroordeelt hem tot de kosten;

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Voordracht van Prof. Dr. Jan Albert GORIS
op 20 november 1959.

De openbare voordrachtavond die op vrijdag, 20 november 11., door de Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen ingericht was geworden in de Assisenzaal van het Gerechtsgebouw is uitgegroeid tot een reusachtig succes. Dit was wel te verwachten wanneer als spreker zou optreden Prof. Dr. Jan Albert Goris, de bekende Vlaamse letterkundige Marnix Gijsen. Van de vele lezers zijner literaire werken en de ontelbare radioluisteraars, die elke zaterdag zo gretig de originele kronijken van over de Atlantische Oceaan volgen, waren er honderden opgekomen om hun geliefde auteur toe te juichen en om de stem, die hun steeds spreekt vanuit de verte, nu eens van dichtbij te kunnen beluisteren.

De volledig gevulde Assisenzaal van het Antwerps Gerechtsgebouw kan ten hoogste 350 personen bevatten, terwijl ze vorige vrijdag opgepropt was met ten minste 800 man. In de wandelzaal en in de gangen stonden er dan nog honderden teleurgestelde bezoekers, die geen plaats hadden kunnen vinden.

Zeer talrijke hoogwaardigheidsbekleders en magistraten, alsmede bekende kunstenaars, waren op de bijeenkomst aanwezig.

De voorzitter van de Vlaamse Conferentie, Mr. Georges Franck, stelde de spreker voor in uiterst gelukkige bewoordingen. Brekende met de academische stijl van dergelijke inleidingen wees Mr. Georges Franck in korte en rake volzinnen op de uitzonderlijke betekenis van het werk van Marnix Gijsen. Voortdurend wist hij, in slechts enkele woorden, doch met een verbazen-de trefzekerheid, diep in het gemoed zijner toehoorders te dringen en een beeld op te hangen van de persoon en het werk van de spreker, beeld dat om zijn originaliteit door het publiek onbedaarlijk werd toegejuicht.

Marnix Gijsen begon met zijn waardering uit te spreken voor het feit dat de voorzitter van de conferentie hem op zulke persoonlijke en zo weinig academische wijze had ingeleid en zijn bevestiging dat hij aan het academisme een geweldige hekel had, bracht hem dadelijk tot de inhoud van zijn voordracht aan dewelke hij de titel had gegeven «De dingen van de dag».

Spreker stelde vast dat in deze tijd de belangstelling van de mensen hoofdzakelijk gaat naar de techniek; onze beschaving wordt volledig gemekaniseerd en de wonderbare technische veroveringen, waarop de wereld zich in de laatste tijd kan beroepen, nemen haast alle aandacht in beslag. Marnix Gijsen achtte dit alles echter voor zichzelf zonder belang. Voor de mens heeft noch de snelheid der hedendaagse verbindingsmogelijkheden, noch de pogingen tot vaart in de ruimte enige werkelijke betekenis. Het enige wat voor de mens betekenis kan hebben is zijn geboorte en zijn dood en het leven van zijn gemoed en zijn geest dat door deze beide polen begrensd is. Het komt er niet op aan te weten of het mogelijk is in een paar uren minder tijd van Londen naar New York te vliegen, doch wel of de mens in deze tijd al of niet gelukkig is en of zijn geest deelachtig is aan de grote waarden die wij geërfd hebben van de Joden en de Grieken.

Wat Israël ons gegeven heeft op religieus gebied en Griekenland op het gebied van het denken en van de kunst is de glorieuse traditie die steeds voor het menselijke leven van werkelijke waarde zal blijven.

Hiervan uitgaande besprak Marnix Gijsen een rijke verzameling «dingen van de dag» die zondigen tegen deze grote traditie en die in deze tijd het werkelijk waardevolle negeren.

Hiervan gaf dan de spreker een reeks voorbeelden in bonte verscheidenheid waarvan wij er slechts een paar kunnen vermelden. Zo o.a. de levensopvatting van zekere letterkundigen die de apostelen willen zijn van het sterke, het harde, het mannelijke. Hierbij werd de Amerikaanse auteur Hemmingway tot voorbeeld gesteld, die, met alle respect voor de waarde van sommige zijner werken, in zijn leven zoveel kleine kanten veropenbaart.

Marnix Gijsen achtte ook volkomen onverantwoord het enthousiasme dat op zo brede schaal heerst voor primitieve kunst, negerplastiek en drg. Al zijn daarin voorzeker stijl kwaliteiten te ontdekken, toch heeft onze eeuwenoude beschaving weinig te leren van de een of andere bosneger die een afgodsbeeldje snijdt.

Een ander voorbeeld dat door de spreker gekozen werd was de bevlieging die thans heerst bij zeker publiek voor de abstracte kunst. Met een striemende openhartigheid deed de spreker het potsierlijke uitschijnen van zoveel onnozele experimenten op dit gebied, die door een aantal snobs bewonderd worden.

Ook op politiek gebied vertelde de spreker uiterst pikante eigenaardigheden over de Verenigde Staten, in verband met de menigvuldige grote maatschappelijke problemen die zich in dit land stellen, het negervraagstuk, het MacCarthysme, het latent anti-semitisme en ten slotte de kinderlijkheid van de Amerikaanse geestesorientatie en toch de waarde van de in de nieuwe wereld opgebouwde beschaving. Marnix Gijsen liet duidelijk aanvoelen dat de westerse beschaving voorzeker niet voor de Amerikaanse dient onder te doen.

En wanneer dan Marnix Gijsen ons nog enkele wederwaardigheden uit zijn eigen leven had verteld, die op zijn geestelijke richting en ook op zijn loopbaan een bepalende invloed hebben gehad, eindigde hij met de aanhaling van een passage uit Sophocles waarin op de meest sublieme wijze de hogere waarde van de geest in het menselijk leven wordt verheerlijkt.

Er werd de spreker door het dankbaar publiek een minutenlange ovatie gebracht.

Men zal trouwens zelden een meer verfijnde, een meer originele en een meer boeiende causerie kunnen horen dan deze die Marnix Gijsen uitsprak voor de Vlaamse Conferentie. Zijn verteltrant was zo gemoedelijk, zo eenvoudig; het leek allemaal zo spontaan en onvoorbereid, er werd door de spreker met zulke luchtigheid van de hak op de tak gesprongen dat het er op eerste zicht wel de schijn van had dat hij met de charme en de gemakkelijheid van de geborene causeur zonder de minste moeite en zonder enige strakke lijn te volgen zijn publiek wist te boeien en te bekoren. Doch deze uiterlijke schijn, verborg een strak opgebouwde uiteenzetting, waarin met onfeilbare zekerheid een vaste draad werd gevolgd en waarin als het ware op speelse wijze doch met een streng volgehouden logica, de grote waarden verdedigd werden die in deze tijd maar al te zeer worden bedreigd. De grote oprechtheid en openhartigheid met dewelke Marnix Gijsen sommige modestromingen van het tegenwoordige tijdperk heeft neergehaald hebben vele aanwezigen goed gedaan en zullen voorzeker aan sommige verdwaalden de ogen geopend hebben.

Om dergelijke heerlijke causerie te kunnen houden moet men tegelijkertijd een brede denker en een groot artist zijn.

Deze avond zal een van de grote gebeurtenissen blijven in de geschiedenis van de Vlaamse Conferentie.

Na de voordracht waren een groot getal confraters en magistraten uitgenodigd geworden op een receptie in de somptueuse woning van de voorzitter der conferentie, waar ze door Mevrouw Georges Franck op de allervriendelijkste wijze werden ontvangen en waar ze, bij het drinken van de champagne en het proeven van de fijnste versnaperingen, nog geruime tijd gelegenheid hadden om met de spreker en met elkaar van gedachten te wisselen over deze zo merkwaardige avond.

René Victor.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 oktober - 31 oktober 1959)

I. Staats- en Administratief Recht

1. *Ministerie van Openbare Werken.* — Het K.B. van 7 september 1959 (S. 1 oktober 1959 - 7009) stelt de schalen voor de bijzondere graden van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, sektor Openbare Werken, vast.

2. *Vervoer van huisdieren.* — Het M. B. van 19 augustus 1959 (S. 2 oktober 1959 - 7035) wijzigt dit van 6 december 1952 betreffende de in- en uitvoer alsook de doorvoer van huisdieren.

3. *Bouw van volkswoningen en kleine landeigendommen.* — Het K.B. van 28 september 1959 (S. 2 oktober 1959 - 7045) wijzigt het regentsbesluit van 12 augustus 1948 houdende vaststelling van de voorwaarden gesteld tot het verlenen van premies om niet voor de aanbouw door het privaat initiatief, van volkswoningen en van kleine landeigendommen.

4. *Nationle raad voor de steenkoolmijnen.* — Het K.B. van 13 juli 1959 (S. 2 oktober 1959 - 7046) keurt het huishoudelijk reglement van de nationale raad van de steenkoolmijnen goed.

5. *Groeven en graverijen.* — *Gebruik van springstof.* — Het K.B. van 4 augustus 1959 (S. 3 oktober 1959 - 7074) reglementeert het gebruik van springstof in de ondergrondse ontginningswerken in groeven en graverijen.

6. *Groeven en graverijen.* — Het K.B. van 4 augustus 1959 (S. 3 oktober 1959 - 7078) reglementeert het gebruik van springstoffen in de ontginningswerken in open lucht van groeven en graverijen.

7. *Ministerie van Economische Zaken.* — Het K.B. van 19 september 1959 (S. 3 oktober 1959 - 7083) wijzigt het organiek kader van het Ministerie van Economische Zaken.

8. *Verkeerswezen.* — *Rijnvaartuigen en -vloten.* — Het K.B. van 12 september 1959 (S. 6 oktober 1959 - 7132) keurt de bepalingen die het voorwerp uitmaken van de beslissing van 14 mei 1959 voor de Centrale Commissie van de Rijnvaart, tot toepassing van art. 1 bis van het reglement betreffende het onderzoek van vaartuigen en vloten die de Rijn bevaren goed. Dit reglement is in het Staatsblad van 6 oktober 1959 gepubliceerd.

9. *Ministerie van Landsverdediging.* — Het K.B. van 23 september 1959 (S. 6 oktober 1959 - 7135) stelt de voorwaarden tot de werving van beroepsofficieren langs het kader vast.

10. *Ministerie van Landsverdediging.* — Het K.B.

van 25 september 1959 (S. 6 oktober 1959 - 7144) stelt het statuut der reserveofficieren vast.

11. *Akkoord tussen België en het Groothertogdom Luxemburg.* — De wet van 20 juli 1959 (S. 8 oktober 1959 - 7194) keurt het akkoord goed ondertekend te Brussel op 6 juni 1957 tussen België en het Groothertogdom Luxemburg, tot regeling der uitvoering van het op 1 februari 1955 te Boedapest ondertekende akkoord tussen België en Groothertogdom Luxemburg enerzijds, en de Hongaarse Voeksrepubliek anderzijds, betreffende de vergoeding der in Hongarije genationaliseerde Belgische en Luxemburgse belangen.

12. *Verkeerswegen.* — *Bevrachtingscontracten.* — Bij K.B. van 30 september 1959 (S. 8 oktober 1959 - 7199) worden verhoging toegepast op de vrachtbarema's van de dienst voor regeling der binnenvaart.

13. *Onderwijs.* — Het K.B. van 15 juni 1959 (S. 9 oktober 1959 - 7230) stelt de examencommissies die zitting houden in de inrichtingen of afdelingen van inrichtingen voor normaal en technisch normaal onderwijs ingericht, gesubsidieerd of erkend door de staat, vast.

14. *Onderwijs.* — De K. Besluiten van 10 september 1959 (S. 9 oktober 1959 - 7231-7232-7233) stellen de toepassingsmodaliteiten van de artt. 7 en 9 der wet van 29 mei 1959 tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschool-, het lager, middelbaar, normaal-, technisch en kunstonderwijs vast.

15. *Economische Zaken.* — Het K.B. van 5 oktober 1959 (S. 9 oktober 1959 - 7235) stelt de voorwaarden en modaliteiten betreffende de verdeling onder al de nijverheidsmaaiers der lasten bij het verwerken van inlandse tarwe van de oogst 1959 vast.

16. *Economische Zaken - Prijsreglementering.* — Bij M.B. van 8 oktober 1959 (S. 10 oktober 1959 - 7261) worden de producenten en invoerders verplicht bij het Ministerie van Economische Zaken alle prijsverhogingen die zij voornemens zijn op bepaalde producten toe te passen aan te geven.

17. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 28 augustus 1959 (S. 10 oktober 1959 - 7264) wijzigt dit van 30 januari 1959 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij de inrichtingen die afhangen van het bestuur van kunsten, letteren en volksopleiding.

18. *Landbouw.* — Het M.B. van 1 oktober 1959 (S. 12 oktober 1959 - 7290) stelt het bedrag der premies toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen vast.

19. *Ministerie van Landsverdediging.* — Bij K.B. van 9 oktober 1959 (S. 12 oktober 1959 - 7307) worden studiecentra en consultatieve commissies bij het departement van landsverdediging opgericht.

20. *Economische Zaken.* — Het M.B. van 9 oktober 1959 (S. 12 oktober 1959 - 7312, reglementeert de prijzen der verbruiks aardappelen.

21. *Verdrag tussen Duitsland, België, Nederland en Zwitserland.* — *Arbeidsvoorwaarden van Rijnvarenden.* — De wet van 24 augustus 1959 (S. 13 oktober 1959 - 7322) keurt het verdrag goed betreffende de arbeidsvoorwaarden van Rijnvarenden ondertekend te Genève op 21 mei 1954.

22. *Douaneovereenkomst.* — De wet van 24 augustus

tus 1959 (S. 14 oktober 1959 - 7354) keurt de douane-overeenkomst inzake wisselstukken gebezigd voor de herstellingen van Eurowagons, ondertekend te Genève op 15 januari 1958 goed.

23. *Volksgezondheid*. — H. K.B. van 22 september 1959 (S. 14 oktober 1959 - 7365) wijzigt het regentsbesluit van 6 februari 1956 betreffende de prophylaxe tegen de besmettelijke ziekten.

24. *Ministerie van Landsverdediging*. — Bij K.B. van 5 oktober 1959 (S. 15 oktober 1959 - 7380) wordt een militaire commissie voor geschiktheid en reform en een militaire commissie van beroep voor geschiktheid en reform ingesteld.

25. *Ministerie van Landsverdediging*. — Het K.B. van 5 oktober 1959 (S. 15 oktober 1959 - 7384) stelt de geschiktheidsvereisten voor luchtdienst vast.

26. *Ministerie van Landsverdediging*. — Bij K.B. van 6 juni 1959 (S. 15 oktober 1959 - 7401) worden de voorwaarden van afwezigheid om gezondheidsredenen vastgesteld.

27. *Ministerie van Verkeerswezen*. — Het K.B. van 28 september 1959 (S. 16 oktober 1959 - 7425) stelt het tijdelijk kader van het Ministerie van Verkeerswezen voor 1959 vast.

28. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — Bij K.B. van 27 juni 1959 (S. 16 oktober 1959 - 7427) wordt het K.B. van 25 april 1958 houdende wijziging van het organiek kader van het personeel der buiteninrichtingen afhangende van het bestuur van letteren, kunst en volksopleiding van het Ministerie van Openbaar Onderwijs, aangevuld.

29. *Verdrag tussen België en Nederland*. — In het Staatsblad van 17 oktober 1959 - 7444 verscheen de tekst van het verdrag tussen België en Nederland nopens de samenvoeging van douanebehandelingen aan de Belgisch-Nederlandse grens, ondertekend te 's Gravenhage op 13 april 1958.

30. *Bureau voor economische programmatie*. — Bij K.B. van 14 oktober 1959 (S. 20 oktober 1959 - 7513) wordt bij het Ministerie van economische Zaken een bureau voor economische programmatie opgericht.

31. *Volksgezondheid*. — Het K.B. van 16 september 1959 (S. 22 oktober 1959 - 7563) stelt het bedrag van de subsidies en de wijze waarop zij aan de dispensaria die de diagnose, het toezicht en de sociale profilaxe voor de aan tuberculose lijdende zieken verzekeren dienen uitgekeerd te worden, vast.

32. *Openbaar entrepôt*. — Het M.B. van 19 oktober 1959 (S. 23 oktober 1959 - 7586) keurt een wijziging aan het bijzonder reglement van het openbaar entrepôt te Kortrijk goed.

33. *Landbouw*. — Het K.B. van 6 oktober 1959 (S. 24 oktober 1959 - 7634) bepalen de maatregelen te nemen om het inbrengen en het verspreiden van de verticilliosis bij hop in het land te vermijden.

34. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — Het K.B. van 28 september 1959 (S. 26 oktober 1959 - 7655) wijzigt het K.B. van 30 april 1957 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden

bij het hoofdbestuur van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

35. *Ministerie van Openbaar Onderwijs*. — Het K.B. van 15 mei 1959 (S. 27 oktober 1959 - 7687) wijzigt de reglementering waarbij de voorwaarden worden vastgesteld die de gemeentelijke aangenomen en aanneembare lagere scholen moeten vervullen om de staatstoelage te bekomen.

36. *Oorlogsschade*. — Het K.B. van 9 oktober 1959 (S. 29 oktober 1959 - 7726) stelt inzake oorlogsschade aan boten de integrale vergoedingscoëfficiënt toepasseljk voor de periode van 1 oktober 1959 tot 1 december 1959 vast op 5,80.

37. *Onderwijs*. — Het K.B. van 22 september 1959 (S. 29 oktober 1959 - 7728) regelt het verlenen van toelagen aan de bestendige symfonie-orkesten.

38. *Onderwijs*. — De K. Besluiten van 15 oktober 1959, 19 oktober en 22 oktober (S. 29 oktober 1959 - 7728-7729-7730-7731 en 7733) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van sommige bepalingen der wet van 29 mei 1959 tot wijziging van de wetgeving betreffende het bewaarschoolonderwijs, het lager, middelbaar, normaal, technisch en kunstonderwijs. 1

39. *Uitvoer*. — Het M.B. van 23 oktober 1959 (S. 30 oktober 1959 - 7748) wijzigt het M.B. van 11 september 1957 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning voor de uitvoer van bepaalde goederen.

40. *Landbouw*. — Het K.B. van 10 juni 1959 (S. 30 oktober 1959 - 7754) reglementeert de handel in stoffen bestemd voor de dierenvoeding.

41. *Landbouw*. — Het K.B. van 30 oktober 1959 (S. 31 oktober 1959 - 7826) wijzigt het K.B. van 31 oktober 1954 betreffende de handel in koemelk.

42. *Landbouw*. — Het K.B. van 26 oktober 1959 (S. 31 oktober 1959 - 7827) wijzigt het K.B. van 1 juni 1951 houdende regeling van de bestrijding van de rundertuberculose.

43. *Posttarieven*. — De K. Besluiten van 27 oktober 1959 (S. 31 oktober 1959 - 7831-35) wijzigen de posttarieven in binnen- en buitenlandse dienst.

44. *Luchtposttarieven*. — Het K.B. van 27 oktober 1959 (S. 31 oktober 1959 - 7840) stelt de bijtaksen te heffen op de luchtpostbriefwisseling in internationale dienst vast.

45. *Financiën*. - *Lening*. — Bij K.B. van 30 oktober 1959 (S. 31 oktober 1959 - 7843) wordt de minister van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi gemachtigd een lening van 20 miljoen dollar af te sluiten in de Verenigde Staten van Amerika.

II. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

46. *Ministerie van Sociale Voorzorg*. - *Fonds voor scholing*. — Het K.B. van 28 september 1959 (S. 1 oktober 1959 - 7003) regelt de inrichting en de werkwijze van het fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van minder valieden.

47. *Arbeidsbescherming*. — Het K.B. van 23 september 1959 (S. 7 oktober 1959 - 7163) wijzigt art. 13

van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming.

48. *Hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden.* — Het K.B. van 28 september 1959 (S. 8 oktober 1959 - 7201) wijzigt het K.B. van 24 oktober 1936 houdende wijziging en samenordering der statuten van de hulp- en verzorgingskas voor zeevarenden onder Belgische vlag.

49. *Kinderbijslag.* — Het K.B. van 12 oktober 1959 (S. 22 oktober 1959 - 7562) wijzigt het K.B. van 27 augustus 1957 waarbij voor de toepassing van de geordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders bijzondere regelen worden bepaald ten behoeve van de werknemers, wier wekelijkse arbeidsprestatie over 5 dagen verdeeld zijn.

50. *Pensioenstelsel voor mijnwerkers.* — Het K.B. van 12 oktober 1959 (S. 26 oktober 1959 - 7654) wijzigt het wetsbesluit van 24 februari 1946 tot samenvoeging en wijziging van de wetten betreffende het pensioenstelsel voor de mijnwerkers en de ermede gelijkgestelden.

III. Fysikaal Recht.

51. *Met het zegel gelijk gestelde taksen.* — Het K.B. van 16 oktober 1959 (S. 21 oktober 1959 - 7522) wijzigt het wetboek der met het zegel gelijk gestelde taksen.

52. *Inkomstenbelastingen.* — Het K.B. van 14 oktober 1959 (S. 24 oktober 1959 - 7621) wijzigt het K.B. van 22 september 1937 vastgesteld tot uitvoering van de samengeordende wetten betreffende de inkomstenbelastingen.

53. *Met het zegel gelijk gestelde taksen.* — Het K.B. van 14 oktober 1959 (S. 24 oktober 1959 - 7623) wijzigt het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijk gestelde taksen.

54. *Financiën. - Kadastrale uittreksels.* — Het K.B. van 7 oktober 1959 (S. 29 oktober 1959 - 7714) stelt de vergeldingen voor de afgifte van kadastrale uittreksels vast.

H. Boonen.

MEDEDELINGEN

4de Internationaal Criminologisch Congres.

Datum en plaats.

Met instemming van de Nederlandse regering is besloten in 1960 het 4de Internationaal Criminologisch Congres, uitgaande van de Société Internationale de Criminologie, in Nederland te houden en wel van 5 tot 12 september in Den Haag.

Organisatie-Comité.

Onder voorzitterschap van Mr. A. A. L. F. van Dullemen, oud-Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, heeft zich een Organisatie-Comité gevormd, dat zich met de voorbereiding van dit Congres heeft belast. Secretaris-Generaal van het Congres is Mr. E. A. M. Lamers, Directeur-Generaal van het Gevegniswezen.

Opzet en vorm van het Congres.

Het hoofdthema van het Haags Congres zal zijn de psychopathologische aspecten van het criminele gedrag. Het Congres zal zich in drie secties splitsen, die alle zesmaal bijeen zullen komen. In de eerste sectie, onder voorzitterschap van de heer Cornil (België), zullen de « Methoden van onderzoek en behandeling » aan de orde komen aan de hand van vier deelonderwerpen.

Rapporteurs-Generaal :

1. De medisch-psychologische methode, de heer Deniker (Frankrijk);
2. De sociologische methode, de heer Christiansen (Denemarken);
3. Gerechdelijke geneeskunde en criminalistiek, de heer Thelin (Zwitserland);
4. Penologie, de heer Marnel (Zweden).

De tweede sectie, onder voorzitterschap van de heer Ribeiro (Brazilië), zal zijn gewijd aan bijzondere onderwerpen.

Rapporteurs-generaal :

1. Epilepsie, de heer Bonnet (Argentinië);
2. Zedendelicten, de heer Tappan (U.S.A.);
3. Winkeldiefstallen, de heer Gibbens (Groot-Brittannië);
4. Leefljd en geestelijke stoornis, de heer Erra (Italië).

Ten slotte zal in de derde sectie, onder voorzitterschap van de heer Pompe (Nederland), het « Wetenschappelijk onderzoek » worden behandeld aan de hand van twee deelonderwerpen.

Rapporteurs-generaal :

1. Hoe geschiedt momenteel het onderzoek naar de persoonlijkheid van de geestelijk gestoorde delinquent ? de heer Mailloux (Canada);
2. Hoe is de huidige situatie met betrekking tot het onderzoek naar de mogelijkheden van behandeling van geestelijk gestoorde delinquenten met instandhouding van hun gevoel voor verantwoordelijkheid ? de heer Verselle (België).

Tijdens het Congres zullen als sprekers optreden : de heer Zilboorg (U.S.A.) over : « De psychiatrie en de strafrechtspleging »;

de heer Mannheim (Engeland) over : « Het strafrecht en de geestelijk gestoorde delinquent »;

de heer de Greeff (België) over : « De criminologie en de geestelijk gestoorde delinquent »;

de heer van Bemmelen (Nederland) over : « Integratie in de criminele politiek van de criminologische opvattingen over de geestelijk gestoorde delinquent ».

Degenen, die over één der onderwerpen der secties een schriftelijke beschouwing willen geven worden uitgenodigd hun rapport van ten hoogste 2000 woorden, in drievoud, en gesteld in een der twee congres-talen (Engels en Frans) met een uittreksel in de niet gekozen taal of tenminste in dezelfde taal als voor het rapport gebezigd, vóór 1 september 1959 bij het secretariaat van het Organisatie-Comité in te zenden. Nadere inlichtingen worden U gaarne door het Organisatie-Comité verstrekt.

Deelneming.

In deze folder is een biljet tot voorlopige aanmelding opgenomen. Ieder, die belangstelling heeft voor deelneming aan het Congres, maar zich nog niet hiervoor heeft opgegeven, wordt verzocht dit formulier uiterlijk vóór 1 december 1959 aan het secretariaat in te zenden (hieruit vloeien geen verplichtingen voort). Aan hen, die het biljet tot voorlopige aanmelding inzenden, wordt in de loop van de maand januari

1960 het voorlopig programmaboekje toegezonden, waarbij een biljet tot definitieve aanmelding en een logiesformulier zullen zijn gevoegd.

Congrestalen.

De officiële congrestartalen zijn Frans en Engels.

Tijdens de openingszitting, werksittingen en slotzitting zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van een simultaan vertaalinstallatie, waardoor de deelnemers het gesprokene gelijktijdig in een van deze talen kunnen volgen.

Kosten.

Voor de Nederlandse deelnemers bedraagt het inschrijfgeld f. 35,— per persoon.

Met uitzondering van de excursies en het slotfeest geeft bovengenoemd inschrijfgeld recht op deelname aan alle onderdelen van het Congres. Wil men eveneens aan excursies en slotfeest deelnemen, dan worden de deelnamekosten met f. 20,— verhoogd.

Excursies voor Congressisten.

Op woensdagavond 7 september 1960 zal een bezoek worden gebracht aan Rotterdam.

Op donderdag 8 september 1960 zullen excursies worden gemaakt naar justitiële en andere inrichtingen in Nederland.

Men zal een keus kunnen maken uit :

- a. Vught (jeugdgevangenis);
- b. Hoenderloo (opvoedingsgesticht);
- c. Arnhem (rijkspolitie school);
- d. Den Haag (gerechtelijk natuurwetenschappelijk laboratorium) en Bilthoven (verkeersschool van het korps Rijkspolitie);
- e. Utrecht (psychiatrische observatiekliniek van het gevangeniswezen, selectiecentrum voor ter beschikking van de Regering gestelde psychopaten en van der Hoevenkliniek);
- f. St. Michielsgestel (instituut voor doofstommen).

De deelnemers aan deze excursies komen in de namiddag samen in Amsterdam.

Programma voor begeleidende personen.

Het Dames-Comité « Den Haag ontvangt » heeft een speciaal programma opgesteld voor de begeleidende personen van de congressisten.

Dit programma omvat :

1. de ontmoetingsavond op 4 september 1960;
2. de openingszitting van het Congres op 5 september 1960;
3. de slotzitting;
4. een « damesprogramma » waarin verschillende excursies zijn opgenomen.

Voor de begeleidende personen bedraagt het inschrijfgeld f. 20,—. De begeleidende personen worden in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan een gedeelte van het excursieprogramma der congressisten, nl. het bezoek aan Rotterdam op woensdagavond 7 september 1960, de samenkomst in Amsterdam op donderdag d.a.v. en aan het slotfeest op zaterdag 10 september 1960, waarvoor het inschrijfgeld met f. 20,— wordt verhoogd.

Secretariaat.

Secretariaat van het 4de Internationaal Criminologisch Congres, Burgemeester de Monchylein 14 (tel. 18.52.81, T. 329), Den Haag.

Telegramadres : Crim-Den Haag.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie, jrg. 1959 - nr 10 :

Wetgeving.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1959 - nr 40 :

W.M.Th. Adriaansens, Nieuw-Guinea Arbeidsrecht. — R.P.M. De Bok, Artikel 10 Hague Rules. — S.P. Tammenoms, Bakker. — H.F.W. Luiking, Het strafregister op de koopvaardij schepen. — G.E. Langemeijer, Nagelaten aantekeningen aan Prof. M.P. Vrij; Vereniging voor rechtspraak.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1959 - nr 4606 :

J.E.F. Glastra van Loon, Uitleg van Testamenten (II, slot). — Y.D.C. van Duyn, Aantekeningen op de Successiewet 1956. — H. Drion, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht (II).

De Gerechtsdeurwaarder, jrg. 1959 - nr 12 :

M. Teekens, Derde Congres der Intern. Unie van Gerechtsdeurwaarders te Rome (slot). — H. Scholz, Der Gerichtsvollzieher in Deutschland.

Journal des Tribunaux, jrg. 1959 - nr 4254 :

W. Van Assche, L'obligation imposée aux provinces et aux communes de pourvoir au logement des tribunaux. — G. Aronstein, Un soldat peut-il refuser un ordre ?

Revue de l'Administration et du Droit Administratif de la Belgique, jrg. 1959 - nr 11 :

Elections communales. — Assistance publique et domicile de secours. — Bibliographie. — Bibliothèques publiques. — Commission d'assistance publique. — Conseil d'Etat. — Cultes. — Droit constitutionnel. — Etat Civil. — Fonctionnaires communaux. — Impôts. — Loi communale. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz, jrg. 1959 - nr 38 :

M. Despax, Les partages d'ascendant : Paix des familles ou guerre de succession ?

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"